

บทที่ 2

กฎหมายที่ใช้กำกับควบคุมกองทุนรวมของไทย

1. ภาพรวมของข้อเท็จจริงและผลกระทบของผลประกอบการของกองทุนรวม

กิจการกองทุนรวมในประเทศไทยได้กำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2506 คือ บริษัท กองทุนรวมไทย จำกัด โดยมีบริษัท ไอเบ็ค จำกัด ในเครือ International Economy Corporation เป็นบริษัทจัดการ แต่ในที่สุดก็เลิกกิจการไปเพราะไม่ได้รับการต้อนรับจากนักลงทุน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 กระทรวงการคลังได้ประกาศเรื่องกำหนดกิจการที่ต้องขอ อนุญาตตามข้อ 8 แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 5 ออกใช้เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2515 ซึ่งได้ให้ความเด่นชัดในคำจำกัดความใหม่ว่า "กิจการการลงทุน" หมายถึง การประกอบกิจการการจัดการลงทุนตามโครงการโดยในขั้นแรกออกเป็นตราสารเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงสิทธิในหลักทรัพย์ จำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไป รวมทั้งนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายตราสารแสดงสิทธินั้นไปลงทุนในหลักทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในโครงการจากประกาศดังกล่าวได้สร้างความสนใจให้กับบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยส่งผลให้เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้เร่งขออนุญาตประกอบธุรกิจประเภท "กิจการจัดการลงทุน" ขึ้นทันที โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังและธนาคารออมสิน และได้เริ่มดำเนินกิจการในวันที่ 29 ธันวาคม 2518

อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ. 2519 - 2534 นับเป็นช่วงเวลาแห่งการเริ่มต้นการดำเนินธุรกิจจัดการลงทุนกองทุนในเชิงธุรกิจอย่างแท้จริง เพราะภาพรวมของกองทุนรวมเป็นเพียงธุรกิจที่เป็นเครื่องมือของทางการที่ต้องการใช้เพื่อรักษาเสถียรภาพของตลาดหุ้นเท่านั้นโดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกด้วยแล้ว กองทุนจำนวนหลายกองทุนที่ออกมานั้นกลายเป็นกองทุนที่ออกมาพยุหุนเสียหายมากกว่าที่จะออกมาเพื่อระดมเงินออมจากนักลงทุนเพราะยังไม่อยู่ในความสนใจของนักลงทุนรายย่อยทั่วไป ความสนใจจำกัดอยู่ในวงแคบ ๆ หรือในกลุ่มสถาบันเสียมากกว่า โดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมกลายเป็นเลือนลาง บริหารกิจการอย่างสบายๆ เพราะเมื่อถึงเวลาออกหน่วยลงทุนกลุ่มสถาบันการเงินที่เป็นลูกค้าเก่าก็จะเข้าซื้อไว้ทั้งหมด โดยที่บริษัทหลักทรัพย์ไม่ต้องทำการเชิญชวนให้เข้าซื้อหน่วยลงทุนและไม่คิดที่จะสนใจนักลงทุนรายย่อยเท่าใดนัก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ถือเป็นปีแห่งศักราชใหม่ หรือบทเรียนบทใหม่ของธุรกิจ กองทุนรวมในประเทศไทย เพราะกระทรวงการคลังเล็งเห็นความสำคัญในการระดมเงินออมใน รูปหน่วยลงทุนมากขึ้น โดยการอนุมัติให้มีการจัดตั้งบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม เพิ่มขึ้นอีก 7 บริษัท คือ

- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม กลสิกรไทย จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม บัวหลวง จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม บริหารทุนไทย จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม วรรณ อินเวสต์เมนท์ จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ไทยพาณิชย์ จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ออมสิน จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ไทยเอเชีย จำกัด

จากเดิมที่เคยผูกขาดเพียงรายเดียว คือ บริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวม จำกัด จากการจัดตั้งบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมขึ้นอีกหลายแห่งทำให้บทบาทของกองทุนรวมขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ถือเป็นกาเปิดโลกธุรกิจจัดการกองทุนรวมสู่สายตาสาธารณชนอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันก็เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักคุณค่าของการลงทุนผ่านมืออาชีพทั้งทางสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นจังหวะเดียวกันกับบรรยากาศการลงทุนในตลาดหุ้นที่ฟื้นตัวขึ้นกระแสดความสนใจจึงเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณภายใต้สโลแกนที่ว่า "กองทุนรวมทางเลือกใหม่ของการออมเงิน" โดยทีมบริหารงานของผู้ที่ตั้งสมณนามตัวเองว่ามีอาชีพ เพียงครึ่งปีแรกที่ได้รับอนุมัตินั้น 7 บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมใหม่ก็สามารถระดมเม็ดเงินจัดตั้งกองทุนเปิดใหม่ได้ถึง 12 กองทุน มูลค่ามหาศาลกว่า 16,000 ล้านบาท

แม้ว่าระยะนั้น นักลงทุนยังไม่เข้าใจในการลงทุนอย่างแท้จริงแต่การตัดสินใจลงทุนเป็นเพราะได้รับอิทธิพลมาจากการที่นักลงทุนรายย่อยเองมักชอบใช้สินเชื่อบริษัทประกันภัยที่เป็นเครือ กับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมที่ดั่งขึ้นใหม่นั้นเอง ช่วงจังหวะที่กองทุนรวมอยู่ในระยะเฟื่องฟูนั้น ได้กลายเป็นเป้าของการของการถูกโจมตีว่าเป็นองค์กรที่เอารัดเอาเปรียบประชาชนมากเกินไป¹ โดยนำเงินออมที่ระดมได้ไปเล่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์จนเกิดการขาดทุนส่งผลให้ภาพพจน์ของกองทุนรวมที่ทำหว่าจจะรุ่งเรืองต้องตกต่ำลงในที่สุด จนกระทั่ง

¹ "20 ปี ธุรกิจจัดการกองทุนรอวันกลับมารุ่งโรจน์อีกครั้ง ."วารสารกองทุน (เมษายน 2538) : 71.

ในปี พ.ศ. 2536 นับเป็นปีที่ผู้บริหารกองทุนรวมแข่งขันกันอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นกองทุนเก่าหรือกองทุนใหม่ก็ต่างแข่งขันกันสร้างผลประกอบการให้ได้กำไรเพื่อนำมาสู่การจ่ายเงินปันผลที่งดงามและเพื่อเป็นการผูกภาพพจน์กลับคืนมาจนสามารถสร้างผลการประกอบการที่ดีและสามารถจ่ายเงินปันผลในอัตราที่สูงให้แก่ผู้ลงทุนได้ โดยวัดได้จากผลการบริหารพอร์ตได้ดีกว่าดัชนีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลความสำเร็จดังกล่าวทำให้ธุรกิจกองทุนรวมได้รับการต้อนรับจากประชาชนและนักลงทุนเป็นอย่างมาก มีการออกกองทุนใหม่ ๆ และสามารถขายหน่วยลงทุนได้หมดภายในระยะเวลาอันสั้น การออกหน่วยลงทุนใหม่ ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องจนสามารถกล่าวได้ว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าวถือเป็นปีทองสำหรับธุรกิจนี้ก็ว่าได้

ปี พ.ศ. 2537 นับเป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจกองทุนรวม เพราะหลังจากประสบความสำเร็จในปีก่อนหน้านั้น ทำให้เกิดการแข่งขันในด้านต่าง ๆ ทุกบริษัทต่างพยายามใช้กลยุทธ์และศักยภาพที่ตนมีอยู่ออกมาแข่งขันกันอย่างเต็มที่ นับตั้งแต่เครือข่ายสาขาของธนาคารที่ให้บริการลูกค้าด้วยเทคโนโลยีในการออกหน่วยลงทุนใหม่ ๆ เช่น การซื้อขายหน่วยลงทุนด้วยระบบเอทีเอ็ม หรือทางโทรศัพท์ นอกจากนี้รูปแบบกองทุนใหม่ ๆ ที่ออกมามีความหลากหลายยิ่งขึ้น อาทิ กองทุนรวมที่มุ่งลงทุนในหุ้นเพียงไม่กี่กลุ่มเพื่อเป็นตัวช่วยพยุงสถานการณ์ทางตลาดให้ได้รับความนิยมนมากขึ้น จึงนับได้ว่าเป็นปีแห่งการแข่งขันทั้งด้านบริการ และความหลากหลายของกองทุน ไม่เพียงแต่การแข่งขันตัวสินค้าเท่านั้น จากสภาพการแข่งขันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ย่อมเป็นข้อบ่งชี้ถึงความต้องการเป็นผู้บริหารมืออาชีพอย่างแท้จริงที่จะสร้างผลตอบแทนที่สูงสุดต่อกองทุนรวม และให้ประโยชน์คืนแก่ผู้ถือหน่วยจริงตามที่โฆษณาชวนเชื่อจนหลายบริษัทถูกเพ่งเล็งเกี่ยวกับการซื้อหุ้นที่ผลต่อจิตวิถียามวลชนมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2538 ทางกรมได้มีนโยบายส่งเสริมให้มีการเพิ่มใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนรวมขึ้นอีก 6 บริษัท เพื่อเปิดโอกาสให้มีผู้ประกอบธุรกิจการจัดการกองทุนรวมเพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้น คือ

- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม มหานคร จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม สยามซิตี แอสเซท แมนเนจเม้นท์ จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม นครธน ซีโรเดอส์ จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ทหารไทย จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม อัญญา จาริติน เฟลมมิง จำกัด
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ชิทก้า ศรีนคร อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

และในที่สุดบรรดาบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ก็อ้างเข้าสู่ปีแห่งวิกฤติศรัทธา ในปี พ.ศ. 2539 อันเป็นผลเนื่องมาจากผลประกอบการที่ลดลงอย่างมากในอัตราที่น่าวิตกและการงดจ่ายเงินปันผล จากที่เคยได้รับผลตอบแทน 20-30 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับดอกเบี้ยธนาคารในขณะนั้นที่อยู่ในอัตราเพียง 8-9 เปอร์เซ็นต์ จนกระทั่ง เข้าสู่ช่วงระยะเวลา ปีแห่งความเสื่อมถอยช่วง ปี พ.ศ. 2539 - ปัจจุบัน ผลการประกอบการตกต่ำอย่างต่อเนื่องและรุนแรงตามภาวะเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ความถดถอยในอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจใน ปี 2539 ปัญหาของสถาบันการเงิน การปิด 56 ไฟแนนซ์ ปัญหาความตกต่ำของค่าเงินบาท ในปี พ.ศ. 2540 ตลอดจนปัญหาหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ ในปี พ.ศ. 2541 - ปัจจุบัน ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลให้มูลค่าหน่วยลงทุนลดลงอย่างมากและต่อเนื่อง

ณ ปัจจุบัน สถานะกองทุนรวม (กองทุนที่จดทะเบียนแล้ว) จากจำนวนกองทุน 220 กองทุน มูลค่าหน่วยลงทุนที่ขายได้ครั้งแรก 432,051 ล้านบาท จนกระทั่ง ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2542 มูลค่าทรัพย์สินสุทธิเหลือเพียง 291,168.6 ล้านบาท ขณะที่มูลค่ารวมทรัพย์สินสุทธิคิดเป็น 1.60 % ซึ่งเมื่อแยกตามประเภทของกองทุนต่าง ๆ จะพบว่ามูลค่ารวมทรัพย์สินมีมูลค่าติดลบจำนวนมาก ดังตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานะของกองทุนรวม ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2542									
จำนวนกองทุน			กองทุน						
มูลค่าหน่วยลงทุนที่ได้ครั้งแรก			ล้านบาท						
มูลค่าทรัพย์สินสุทธิ			ล้านบาท						
	มูลค่าหน่วย ลงทุนที่ขาย ได้ครั้งแรก 31/5/42	NAV (ล้านบาท)						% NAV	
		30 เมษายน 2542	จำนวน	%	31 พฤษภาคม 2541	จำนวน	%		
*กองทุนรวมที่ระดมทุนในประเทศ	415,147.00	269,282.0	205			274,124.7	209	1.80	
กองทุนรวมทั่วไป									
ตราสารแห่งทุน	154,547.70	48,284.60	104	45.34		47,825.20	104	45.84	-0.95
ตราสารแห่งหนี้	84,516.80	54,834.10	71	51.0		51,880.30	72	49.72	-5.39
ผสม	9,729.00	3,661.50	11	3.41		3,613.50	11	3.46	-3.31
ผสมแบบยืดหยุ่น	101.00	271.4.40	1	0.25		316.20	2	0.30	16.49
หน่วยลงทุน	700.00					700.20	1	0.67	NA
รวม	249,594.50	107,051.6	187	100		104,335.30	190	1000	-2.54
กองทุนรวมเฉพาะ									
เพื่อผู้ลงทุนต่างดาว	NA	NA	2	NA		NA	2	NA	NA
อสังหาริมทรัพย์เพื่อแก้ไขปัญหา	13,331.00	16,044.70	5	9.89		16,062.20	5	9.46	0.11
เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน	152,221.60	143,186.5	11	90.11		153,727.20	12	90.54	5.16
รวม	165,552.60	146,186.5	18	100		169,789.40	19	100	4.66
*กองทุนที่ระดมทุนจากต่าง ประเทศ	16,904.00	17,309.40	11			17,043.90	11		-1.53
- กองทุนรวมทั่วไป									
ตราสารแห่งทุน	16,904.00	17,309.40	11			17,043.90	11		
รวม	16,904.00	17,309.40	11			17,043.90	11		-1.53
*กองทุนรวมที่จดทะเบียนแล้ว	432,051.00	286,592.0	216			291,168.60	220		1.6

จากตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าในช่วงเวลาไม่กี่ปีนับแต่กองทุนรวมเพิ่มปริมาณขึ้น ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 กองทุนรวมประสบปัญหาการขาดทุนจากการเข้าไปลงทุนในตลาดทุนอย่างต่อเนื่อง และมูลค่าหน่วยลงทุนซึ่งก็คือเม็ดเงินออมได้หายไปจากระบบแล้วกว่า 140,883 ล้านบาท

นอกจากปัจจัยเศรษฐกิจที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจัยที่มีสำคัญต่อธุรกิจกองทุนรวมคือ ความสุจริตของผู้บริหารกองทุน และความรู้ความเข้าใจในกองทุนรวมของผู้ลงทุน ซึ่งทั้งสอง

ปัจจัยมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือเมื่อผลการประกอบการของกองทุนตกต่ำ ผู้ลงทุนมักจะมองว่าเกิดจากความไม่มีประสิทธิภาพ ความบกพร่อง และความไม่สุจริตของผู้บริหารกองทุน ในขณะที่บริษัทจัดการเองมักกล่าวอ้างถึงความตกต่ำอันเกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นธรรมชาติแห่งความเสี่ยงในการลงทุน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้ากำกับควบคุมในเรื่องนี้เพื่อให้บริษัทจัดการใช้ความเป็นมืออาชีพ จรรยาบรรณ ของตนอย่างมีประสิทธิภาพอย่างที่สุด และหากความตกต่ำของมูลค่าที่เกิดขึ้นจะต้องเกิดจากปัจจัยความเสี่ยงทางเศรษฐกิจเท่านั้น นอกจากนี้รัฐจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ลงทุนให้เข้าใจธรรมชาติแห่งความเสี่ยงของการลงทุนควบคู่ไปด้วย

สาเหตุแห่งวิกฤติศรัทธา

1. กองทุนรวมในยุคแรก ๆ มุ่งลงทุนในหุ้นเป็นหลักเมื่อเกิดสภาวะผันผวนในตลาดหลักทรัพย์ทำให้ส่งผลกระทบต่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
2. นักลงทุนขาดความรู้และความเข้าใจในการดำเนินการกองทุน การซื้อหน่วยลงทุนเป็นไปอย่างความขาดความเข้าใจ โดยยังมีผู้ลงทุนเข้าใจว่าการลงทุนในกองทุนรวมไม่ได้แตกต่างไปจากการลงทุนในหุ้นจึงกลายเป็นเรื่องซื้อเพื่อการเก็งกำไรเหมือนหุ้นจอบทั่วไป
3. การโฆษณาที่โอ้อวดสรรพคุณอย่างไรชอบเขต และเกินความเป็นจริงของพนักงานของตัวแทนสนับสนุนการขายบางส่วนดังที่ปรากฏตามคำร้องเรียนและหนังสือพิมพ์
4. การลดลงของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวมทั้งหลายในอัตราที่ลดลงไปอย่างมากและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
5. ความสงสัยในประสิทธิภาพและความสุจริตของผู้บริหารกองทุนรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. พัฒนาการของกฎหมายที่ใช้กำกับควบคุมกองทุนรวมของไทย

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะโครงสร้างของการดำเนินธุรกิจกองทุนรวมของไทยที่เกิดจากการที่บุคคลหนึ่งซึ่งเรียกว่า “บริษัทจัดการ” จะทำการเสนอขายหน่วยลงทุนในโครงการที่จัดตั้งขึ้นเป็นกองทุน โดยแบ่งกองทุนออกเป็นหน่วยที่เรียกว่า “หน่วยลงทุน” ออกจำหน่ายแก่ประชาชน แล้วจึงนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนนั้นไปลงทุนในหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่น หรือนำไปหาผลตอบแทนโดยวิธีอื่น และนำผลกำไรที่ได้จากการลงทุนมาแบ่งปันให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน ส่วนทรัพย์สินที่ได้มาจากการลงทุนนั้น บริษัทจัดการจะต้องนำไปฝากไว้กับบุคคลภายนอกผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมกับบริษัทจัดการ นอกจากนี้ผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ดูแลตรวจสอบการทำงานของบริษัทจัดการเพื่อผลประโยชน์แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนอีกด้วย จะเห็นได้ว่านิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เกิดจากการทำสัญญากันทั้งสิ้น ดังนั้น โครงสร้างการดำเนินธุรกิจกองทุนรวมของไทยจึงมีลักษณะในรูปแบบของสัญญา

นอกจากนี้ในการดำเนินธุรกรรมของกองทุนรวมมีผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งฝ่ายที่เป็นผู้กำกับควบคุมซึ่งเป็นองค์กรของรัฐ ฝ่ายที่เป็นผู้ถูกกำกับควบคุม และฝ่ายที่เป็นผู้ลงทุน โดยแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทหน้าที่เป็นของตนเอง ดังนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เหล่านี้มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ

- หากเป็นฝ่ายที่เป็นองค์กรในการกำกับซึ่งใช้อำนาจตามกฎหมายในเชิงมหาชน เพื่อดูแลให้เกิดความยุติธรรมจะต้องมีกฎหมายรองรับกำหนดขอบเขตและให้อำนาจกระทำการได้ เช่น กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือคณะกรรมการ กลต.
- ในส่วนของฝ่ายที่ถูกกำกับดูแลก็ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีเพื่อขอรับใบอนุญาตหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูล หน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังพึงเช่นผู้ประกอบการวิชาชีพ เป็นต้น
- ผู้ลงทุนซึ่งเป็นเจ้าของที่แท้จริงในทรัพย์สินของกองทุนและเป็นผู้ที่จะได้รับความเสียหายโดยตรงจากความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในกองทุนรวม ดังนั้น กฎหมายจึงมุ่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงทุนให้มากที่สุดเท่าที่ควรเป็น

รูปแบบและวิธีการในการกำกับควบคุมกองทุนรวมของประเทศไทย โดยรวมแล้ว เป็นไปในทางเดียวกันกับที่ใช้ในสากลประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งออกตามอำนาจในการกำกับควบคุม บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

1.การกำกับควบคุมในแนวดิ่ง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1.1 การกำหนดให้ต้องมีการขอรับใบอนุญาต

- การกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและขอรับใบอนุญาต
- การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.2 การกำกับควบคุมหลังจากที่ได้รับใบอนุญาต คือ การกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการจัดการ เช่น การกำหนดให้บริษัทจัดการกระทำหรือ/และงดเว้นการกระทำใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้ถือหน่วยลง

2.การกำกับควบคุมในแนวนอน คือการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ให้มีอำนาจตรวจสอบและแทรกแซงการทำงานของฝ่ายอื่น ๆ โดยรัฐจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวโดยตรง แต่จะใช้กลไกทางกฎหมายก่อให้เกิดการถ่วงดุลย์และตรวจสอบกันเอง

โดยที่การกำกับควบคุมทั้งในแนวดิ่งและแนวนอนต้องดำเนินไปควบคู่กัน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากต่างมีข้อดีและข้อจำกัดในตัวเอง ดังนั้น ในการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกองทุนรวมจึงจำเป็นที่จะต้องแยกพิจารณาการกำกับควบคุมในทั้งสองแนวนี้นี้ รวมทั้งพิจารณาถึงวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้ให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนแห่งการพัฒนาและข้อดีข้อเสียของการกำกับควบคุมในแต่ละระดับ

กฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกองทุนรวมของไทยเกิดขึ้นและพัฒนามาพร้อมกับระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยวิวัฒนาการด้านกฎหมายสามารถแบ่งตามกฎหมายที่ควบคุมได้ 2 ระยะ

- 1.การกำกับควบคุมก่อนมีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535
- 2.การกำกับควบคุมตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

โดยในระยะเวลาทั้ง 2 ช่วงดังกล่าว การกำกับควบคุมมีความแตกต่างและ พัฒนาการที่สอดคล้องกับภาพรวมทางเศรษฐกิจของประเทศตามลำดับ ทั้งในด้านองค์กรที่ทำหน้าที่ รับผิดชอบในการกำกับดูแล โครงสร้างของกองทุนรวม สถานะทางกฎหมายของกองทุนรวม บุคคล ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของบุคคลที่เกี่ยวข้อง แต่ทั้งนี้ อยู่บน พื้นฐานของการให้ความคุ้มครองและความเป็นธรรมแก่ผู้ถือหน่วยลงทุนพร้อมกับความเป็นไปได้ใน ทางเศรษฐกิจ ประกอบกับกองทุนรวมของไทยได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ทำให้แนวคิดเรื่องการกำกับควบคุมของไทยได้รับอิทธิพลดังกล่าวมาด้วย

3. การกำกับควบคุมก่อนมีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

ในช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ.2535 นับเป็นช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาตลาดทุน ของประเทศไทยกฎหมายที่ใช้ในการกำกับควบคุมดังกล่าวยังไม่มีการจัดระบบให้มีกฎหมาย เฉพาะขึ้นควบคุมกิจการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ อีกทั้งยังไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล โดยตรง ดังนั้น แนวคิดและรูปแบบการกำกับธุรกิจกองทุนรวมในช่วงดังกล่าวจึงเป็นไปในรูปของ หลักการขั้นพื้นฐาน การเปิดเผยข้อมูล การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ส่วนการ กำกับควบคุมภายหลังจากการจัดตั้งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นไปในรูปของการห้ามมิให้กระทำ การใด ๆ หรือการกระทำการที่จะต้องรายงานให้ทางการทราบก่อนการกระทำ นอกจากนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ต่างอยู่กระจัดกระจายกันไปประกอบกับบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตให้ ดำเนินการมีเป็นจำนวนน้อยการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว จึงไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ประกอบด้วย

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ก.พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522

เนื่องจากธุรกิจการจัดการกองทุนรวมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวม การ ดำเนินการใด ๆ ของกองทุนรวมจึงจำเป็นที่จะต้องมีความโปร่งใส และมีการกำกับควบคุมอย่างมี ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสมดังเจตนาที่ แท้จริงของกองทุนรวม และเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวคือกฎหมาย นั้นเอง

โดยในอดีตที่ผ่านมาการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดกิจการที่ต้องขอ อนุญาต ตามข้อ 5 (8) แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 และเมื่อได้รับอนุญาตให้ประกอบ กิจการจัดการลงทุนแล้ว จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทยตาม หลักเกณฑ์แห่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการลงทุน ซึ่ง นับตั้งแต่กฎหมายเหล่านี้มีผลใช้บังคับมีเพียงบริษัทเดียวเท่านั้นที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบ ธุรกิจจัดการกองทุนรวม คือ บริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวม จำกัด

ต่อมาได้มีการประกาศกฎหมายที่ใช้กำกับควบคุมกิจหลักทรัพย์ขึ้นโดยเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 โดยได้มีประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535) ซึ่งออกตามความพระราชบัญญัติ การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ขึ้นมารองรับกับ พระราชบัญญัตินี้ โดยได้กำหนดเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตซึ่งมีบริษัทจัดการกองทุนรวม 6 แห่งที่ตั้งขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องด้วยขณะนั้นยังไม่มี กฎหมายควบคุมธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ โดยเฉพาะ ซึ่งการ ควบคุมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการ ควบคุมกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภคโดยทั่วไปยังไม่รัดกุมพอ ทำให้ประชาชนซึ่งเกี่ยวข้อง เสียเปรียบและไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควร สมควรมีกฎหมายเฉพาะควบคุมการประกอบ ธุรกิจดังกล่าวเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนได้โดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

ข.ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2525

เมื่อบริษัทหลักทรัพย์ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจัดการลงทุน (หรือที่เรียกว่า "บริษัทจัดการ") ขั้นตอนต่อไปคือการเสนอโครงการจัดการลงทุน ซึ่งบริษัทจัดการจะเริ่มดำเนินโครงการใด ๆ ได้ก็ต่อเมื่อโครงการนั้นได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยเสียก่อน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย จึงอาจกล่าวได้ว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหัวใจสำคัญในการกำกับควบคุมธุรกรรมกองทุนรวมหลังจากได้รับใบอนุญาตแล้ว ในขณะที่พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ถือเป็นกฎหมายหน้าด่านในการทรงคุณสมบัติผู้ที่ประกอบกิจการกองทุนรวม

3.2 การกำกับควบคุมในเนวตึงก่อนมีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

3.2.1 การกำกับควบคุมในขั้นตอนการจัดตั้งและขอรับใบอนุญาต

3.2.1.1 การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ

เนื่องจากธุรกิจการจัดการกองทุนรวม ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 นั้น ถือเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของสังคมและยังเป็นธุรกิจที่ยังใหม่อยู่ในขณะนั้น ซึ่งจัดเป็นแนวทางการลงทุนทางหนึ่งสำหรับประชาชนผู้มีเงินลงทุนน้อยก็สามารถเข้าร่วมกับผู้อื่นได้โดยการซื้อหน่วยลงทุนในโครงการ และมอบหมายให้ผู้จัดการกองทุนแสวงหาผลประโยชน์จากการลงทุนแทนตน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการจัดการลงทุนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเงินลงทุนของประชาชนเป็นจำนวนมาก รัฐจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเข้าควบคุมการดำเนินกิจการเพื่อป้องกันผลประโยชน์ของประชาชน

หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการกำกับควบคุมในขณะนั้นได้แก่กระทรวงการคลัง โดยผู้ที่ประสงค์ประกอบกิจการจัดการลงทุนจะต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.ยื่นคำขอจัดตั้งต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย

2. เมื่อรัฐมนตรีพิจารณาคุณสมบัติและให้ความเห็นชอบแล้ว ให้นำบุคคลซึ่งยื่นคำขอทำการจัดตั้งบริษัทขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี โดยแจ้งรายละเอียดในคำขอโดยมีรายละเอียดดังนี้²

- 2.1. วัน เดือน ปี ที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต
- 2.2. ชื่อบริษัทจำกัด ที่ตั้งขึ้นใหม่
- 2.3. ทุนจดทะเบียนและทุนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท
- 2.4. วัตถุประสงค์ของบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นใหม่ซึ่งต้องจำกัดอยู่เฉพาะเพื่อการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทกิจการจัดการลงทุน
- 2.5. สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นใหม่
- 2.6. การจัดการทรัพย์สินของบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นใหม่ให้แก่ผู้ถือหุ้น
- 2.7. ชื่อ และลายมือชื่อ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์การทำงานในสถาบันการเงินของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการของบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นใหม่

3.2.1.2 การขออนุมัติโครงการในการจัดการลงทุน

เมื่อได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบกิจการจัดการลงทุน หรือที่เรียกว่าบริษัทจัดการแล้วก็ตาม แต่บริษัทจัดการก็ยังไม่สามารถดำเนินกิจการได้ตามวัตถุประสงค์ได้ทันที เหมือนการจัดการงานของบริษัทจำกัดทั่วไปได้ ด้วยเหตุที่ว่า การดำเนินธุรกิจของบริษัทจัดการจะทำการเสนอขายหน่วยลงทุนในโครงการที่จัดตั้งขึ้นเป็นกองทุนโดยแบ่งกองทุนออกเป็นหน่วยที่เรียกว่า "หน่วยลงทุน" ออกจำหน่ายแก่ประชาชน แล้วจึงนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนนั้นไปลงทุนในหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นหรือนำไปหาดอกผลโดยวิธีอื่นและนำผลกำไรที่ได้จากการลงทุนมาแบ่งปันให้กับผู้ถือหน่วยลงทุน จึงจัดเป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม ดังนั้นในแต่ละโครงการที่บริษัทจัดการประสงค์จะดำเนินการจะต้องได้รับการอนุมัติโครงการต่อธนาคารแห่งประเทศไทยเสียก่อน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เสนอโครงการ เพื่อขออนุมัติโครงการต่อธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีรายละเอียดโครงการ ดังนี้³

² ข้อ 6 กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ออกตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

³ ข้อ 3 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2525

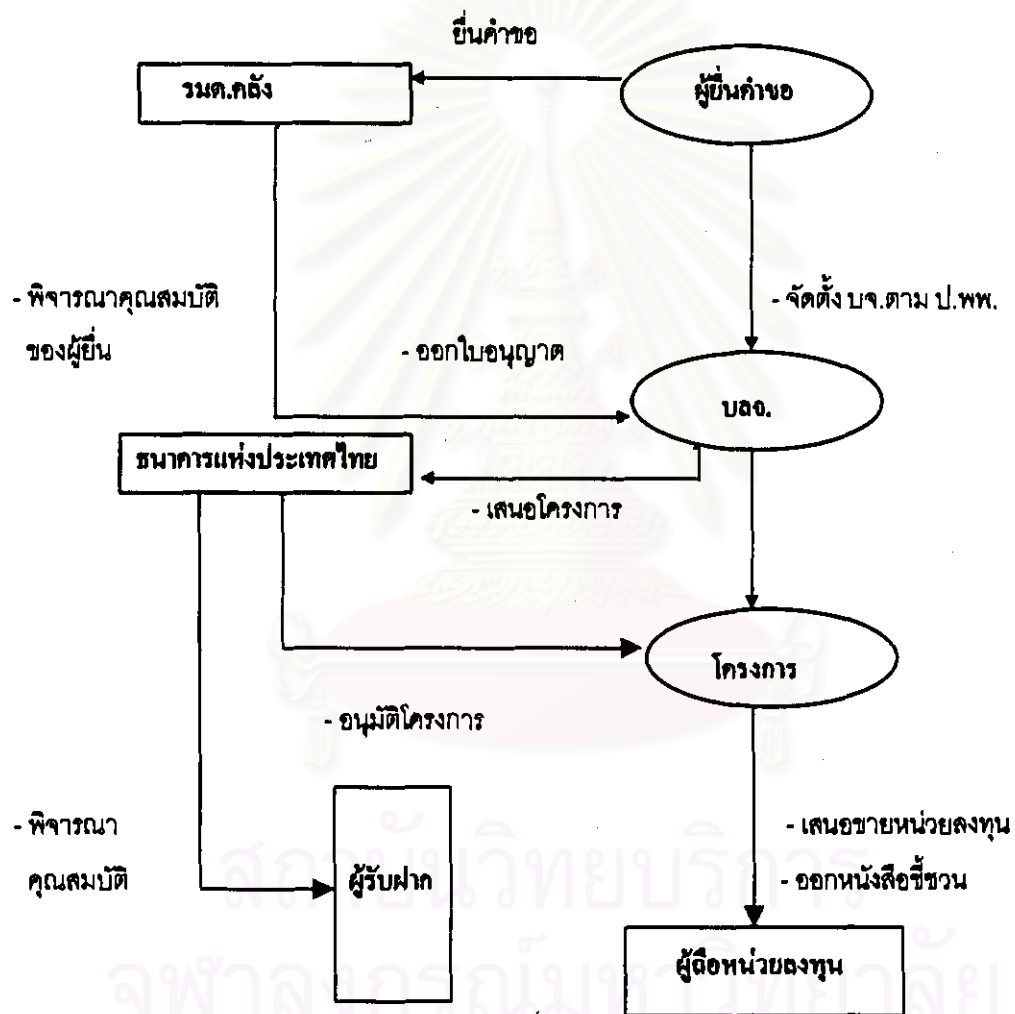
- (1) ชื่อ สถานที่ตั้งของบริษัทจัดการ
- (2) ชื่อและกำหนดอายุของโครงการ
- (3) จำนวนเงินทุนของโครงการ มูลค่า และจำนวนหน่วยลงทุน วิธีการจำหน่ายหน่วยลงทุน
- (4) นโยบายและวัตถุประสงค์ในการลงทุน ประเภทของหลักทรัพย์ที่มุ่งหมายจะลงทุน
- (5) สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของบริษัทจัดการและผู้รับฝาก
- (6) การออกใบสำคัญหน่วยลงทุน ประเภทของใบสำคัญหน่วยลงทุนและสิทธิในการสิทธิในการแลกเปลี่ยนประเภทของใบสำคัญหน่วยลงทุน ตลอดจนเงื่อนไขและวิธีโอนหน่วยลงทุน
- (7) อัตราและวิธีการเก็บค่าธรรมเนียมหรือเงินตอบแทนอื่นใด ซึ่งบริษัทจัดการจะเรียกเก็บจากผู้ซื้อหน่วยลงทุนหรือผู้ถือหน่วยลงทุน
- (8) ประเภทค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอัตราค่าธรรมเนียมและเงินตอบแทนอื่นใด ซึ่งบริษัทจัดการและผู้รับฝากพึงได้รับจากทรัพย์สินของโครงการ
- (9) วิธีและกำหนดเวลาในการคำนวณมูลค่าของหน่วยลงทุน ซึ่งคำนวณจากมูลค่าทรัพย์สินของโครงการ และการประกาศมูลค่าของหน่วยลงทุน
- (10) กำหนดเวลาและวิธีการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหน่วยลงทุน
- (11) สิทธิในการขายคืนหน่วยลงทุนสิทธิและประโยชน์อื่นของผู้ถือหน่วยลงทุน
- (12) การแก้ไขเพิ่มเติมโครงการ และวิธีการจัดการโครงการ
- (13) การเลิกโครงการในกรณีอื่นใดนอกจากเพราะเหตุครบกำหนดอายุโครงการ
- (14) วิธีการชำระบัญชีเมื่อเลิกโครงการ

2. ให้จัดทำและเผยแพร่หนังสือชี้ชวนที่ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย พร้อมทั้งแสดงฐานะทางการเงิน ข้อความอื่น ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควร และรายชื่อกรรมการของบริษัทจัดการ

3. นำหน่วยลงทุนเข้าเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน (ถ้ามี) ⁴

⁴ ข้อ 2 (7) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนด เงื่อนไข และวิธีการสำหรับ คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพิจารณารับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน หรือหลักทรัพย์อนุญาต และพิจารณาเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าว พ.ศ. 2522 ลงวันที่ 19 กันยายน 2522

ขั้นตอนการจัดตั้งและขอรับใบอนุญาต
ตามกฎหมายยุคก่อนมีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

3.2.1.3 บุคคลที่เกี่ยวข้องและคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนด

ก. คุณสมบัติของบริษัทจัดการ

เนื่องจากธุรกิจจัดการลงทุนที่บริหารโครงการโดยบริษัทจัดการถือเป็นธุรกิจภาคการเงินการลงทุน ซึ่งหากเกิดผลเสียจะกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในวงกว้างและย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น บริษัทจัดการจะต้องมีความมั่นคงทั้งในด้านฐานะทางการเงิน ทุนจดทะเบียน และผลการดำเนินการ นอกจากนี้ ธุรกิจดังกล่าวนี้ถือเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจทางหนึ่งของรัฐ ดังนั้น บริษัทจัดการจะต้องมีแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรัฐด้วย

บริษัทจัดการ หมายความว่า บริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจัดการลงทุน

บริษัทจัดการจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้⁵

1. เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน
2. มีฐานะทางการเงินที่มั่นคงโดยมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วและส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาทและผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิหลังหักภาษีแล้วใน รอบบัญชีห้าปีหลังสุดก่อนยื่นคำขอ
3. เป็นผู้ที่สนับสนุนนโยบายของทางราชการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

ข. คุณสมบัติของผู้จัดการกองทุน

ผู้จัดการกองทุนรวมถือเป็นบุคคลผู้มีอำนาจโดยตรงในการเลือกลงทุนในหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินใด ๆ แทนผู้ถือหน่วยลงทุน ภายใต้ข้อกำหนดในหนังสือชี้ชวน ดังนั้น ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนเข้าใจหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่สิ่งซึ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ความสามารถ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต

⁵ กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ออกตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอย่างอื่นของผู้บริหารบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ กำหนดให้ผู้บริหารของบริษัทจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติดังนี้⁶

1.เป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะได้รับการผ่อนผันจากธนาคารแห่งประเทศไทย กล่าวคือ

1.1 สำหรับกรรมการผู้มีอำนาจลงชื่อผูกพันบริษัท ผู้จัดการ รองผู้จัดการ หรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น จะต้องเป็นผู้มีวุฒิการศึกษา ดังนี้

(ก) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือเทียบเท่าที่ ก.พ.รับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือ

(ข) สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรขึ้นไปหรือเทียบเท่าที่ ก.พ.รับรองและมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ

(ค) สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมตอนต้นขึ้นไป หรือเทียบเท่าที่ ก.พ.รับรองและมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดปี

1.2 สำหรับผู้ช่วยผู้จัดการ ผู้จัดการฝ่าย หรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(ก) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่าที่ ก.พ. รับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือ

(ข) สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรขึ้นไป หรือเทียบเท่าที่ ก.พ.รับรองและมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือ

(ค) สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมตอนต้นขึ้นไป หรือเทียบเท่าที่ ก.พ. รับรองและมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

2.เป็นบุคคลที่สามารถทำงานให้แก่บริษัทได้เต็มเวลาเว้นแต่กรรมการซึ่งไม่มีอำนาจในการจัดการบริษัท

⁶ ข้อ 2 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอย่างอื่นของผู้บริหารบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ลักษณะต้องห้ามของผู้จัดการกองทุนรวม⁷

1. เป็นบุคคลที่ถูกธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งถอดถอนจากการเป็นผู้บริหารของสถาบันการเงินอื่นมาก่อน
2. เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากสถาบันการเงินใดเนื่องจากกระทำทุจริต ในสถาบันการเงินนั้น
3. เป็นบุคคลที่มีประวัติการทำงานอันส่อไปในทางทุจริต
4. มีประวัติการบริหารอันเป็นเหตุให้เกิดการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์หลายครั้งหรือที่เป็นความผิดร้ายแรงอันแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบ หรือความรอบคอบในการบริหารงาน
5. เป็นบุคคลซึ่งเป็นลูกหนี้อันเนื่องมาจากการดำเนินธุรกิจของบริษัทนั้น

ค. คุณสมบัติของผู้รับฝาก

วัตถุประสงค์ของการจัดให้มีผู้รับฝากในการจัดการกองทุนตามโครงการนั้น คือนอกจากเพื่อเป็นหลักประกันว่าทรัพย์สินของโครงการแต่ละโครงการจะได้จัดเก็บและรักษาโดยบุคคลภายนอกผู้ไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อในการดำเนินธุรกรรมตามโครงการแล้ว วัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การป้องกันมิให้บริษัทจัดการและผู้จัดการกองทุนนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือเพื่อประการอื่นในทางมิชอบ โดยผู้รับฝากจะต้องมีคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับในความเป็นกลาง ความมั่นคง และความน่าเชื่อถือ

⁷ ข้อ 3 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอย่างอื่นของผู้บริหารบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ผู้รับฝาก หมายถึง นิติบุคคลผู้รับฝากทรัพย์สินของโครงการ
คุณสมบัติของผู้รับฝาก⁸

1. ผู้รับฝากจะต้องเป็นนิติบุคคล
2. จะต้องเป็นสถาบันการเงิน
3. ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

3.2.2 การกำกับควบคุมบริษัทจัดการหลังได้รับใบอนุญาต

เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการจัดการโครงการ ลำพังการกำกับควบคุมในขั้นตอนการจัดตั้งและขอรับใบอนุญาตย่อมไม่เพียงพอเนื่องจากลักษณะของธุรกรรมที่มักต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและมีผลกระทบต่อผู้คนเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมแม้ในภายหลังจากที่ได้มีการให้ใบอนุญาตแล้ว แต่ทั้งนี้ การควบคุมดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงได้วางแนวทางธุรกรรมที่อาจถูกควบคุมไว้เป็น 4 ระดับตามความสำคัญของธุรกรรม ดังนี้

- การดำเนินธุรกรรมที่ต้องห้าม
- การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องขออนุญาตจากทางการ
- การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องรายงานให้ทางการทราบ
- การเข้าควบคุมการดำเนินการโดยสิ้นเชิงเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษ

⁸ ข้อ 8 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2525

ก. การดำเนินธุรกรรมที่ต้องห้าม

การกระทำส่วนใหญ่ที่กระทบถึงฐานะความมั่นคงทางการเงิน หรือการลงทุนในหลักทรัพย์ใด ๆ ที่มีความเสี่ยงสูงหรือการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริต การกระทำเหล่านี้กฎหมายถือเป็นการต้องห้ามอย่างเด็ดขาด เพราะหากปล่อยให้มีการดำเนินการดังกล่าวจะเกิดผลกระทบต่อธุรกิจทั้งระบบได้

ห้ามมิให้บริษัทจัดการกระทำการดังต่อไปนี้⁹

1. ลดทุนหรือเพิ่มทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
2. กระทำการใด ๆ อันจะทำให้ลูกค้า หรือบุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคา คุณค่า และลักษณะของหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง
3. กระทำการใด ๆ อันเป็นการเอาเปรียบลูกค้า หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เป็นธรรม
4. ซื้อขายหลักทรัพย์ล่วงหน้าไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายในนามตนเองหรือลูกค้า
5. ขายหลักทรัพย์ โดยที่บริษัทหลักทรัพย์ยังไม่มีหลักทรัพย์นั้นอยู่ในความครอบครองหรือมิได้มีบุคคลใดมอบหมายให้ขายหลักทรัพย์นั้น
6. ประกอบกิจการอื่น นอกจากธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
7. ย้ายสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ หรือสาขาก่อนได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย
8. โฆษณากิจการของกิจการ เว้นแต่การโฆษณานั้นได้กระทำตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
9. การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ หรือจัดการการลงทุน จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด¹⁰

⁹ มาตรา 43 พระราชบัญญัติธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

¹⁰ มาตรา 47 พระราชบัญญัติธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

10. ในการซื้อขายหน่วยลงทุนที่ได้จดทะเบียนเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ห้ามกรรมการ ผู้จัดการของบริษัทหลักทรัพย์ผู้ประกอบกิจการจัดการลงทุนของโครงการทำการซื้อหรือเสนอซื้อหรือเสนอขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียน หรือหลักทรัพย์รับอนุญาตในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลภายนอก โดยอาศัยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่ยังมิได้เปิดเผยต่อประชาชน แต่ตนได้ล่วงรู้มาในตำแหน่งหรือฐานะเช่นนั้น ไม่ว่าจะกระทำดังกล่าวจะเป็นเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น¹¹

11. ลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทอื่นใดเพื่อเป็นสินทรัพย์ของโครงการ นอกจาก¹²

(1) หลักทรัพย์รัฐบาลไทย

(2) หลักทรัพย์ซึ่งออกโดยรัฐวิสาหกิจหรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมาย

เฉพาะจัดตั้งขึ้น

(3) หุ้นและหุ้นกู้ของบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(4) หุ้นและหุ้นกู้ของบริษัทจำกัดซึ่งมีส่วนของผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท และได้ดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานไม่น้อยกว่า 2 ปีต่อเนื่องกันจนถึงสิ้นงวดการบัญชีครั้งหลังสุด

(5) หุ้นกู้ที่ธนาคารพาณิชย์ค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย

(6) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ หรือธนาคารอื่นที่มีกฎหมายเฉพาะจัด

ตั้งขึ้น

(7) ตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เป็นผู้ออก

(8) ตัวแลกเงินที่มีธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนรับรองหรืออาวัล

(9) ตราสารที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบ

¹¹ มาตรา 42 เบญจ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2517

¹² ข้อ 9 ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

12. มีไว้ซึ่งเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ หรือในธนาคารอื่นที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ตั๋วสัญญาใช้เงินที่บริษัทเงินทุนเป็นผู้ออก ตั๋วเงินคงคลัง พันธบัตรรัฐบาลที่ซื้อไว้โดยมีสัญญาขายคืน ตัวแลกเงินที่มีธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนรับรองหรืออาวัล หรือสินทรัพย์อื่นที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเป็นทรัพย์สินของโครงการ คิดเป็นมูลค่ารวมกันเกินร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินของโครงการ เว้นแต่ในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเริ่มจำหน่ายหน่วยลงทุน หรือในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนสิ้นอายุโครงการหรือเมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย¹³

13. รับค่าธรรมเนียมหรือเงินตอบแทนอื่นใดจากผู้ซื้อ หรือผู้ถือหน่วยลงทุน หรือจากทรัพย์สินของโครงการ นอกจากค่าธรรมเนียมหรือเงินตอบแทนตามอัตราและวิธีการที่กำหนดในโครงการ¹⁴

14. ห้ามมิให้บริษัทจัดการลงทุนใน หรือมีไว้ซึ่งหน่วยลงทุนของโครงการที่บริษัทจัดการเป็นผู้ดำเนินงานเพื่อเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทเอง¹⁵

ข. การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องขออนุญาตจากทางกвр

การกระทำใด ๆ ที่รัฐเห็นว่าจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดและจะต้องมีการพิจารณาเงื่อนไขให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของการพิจารณาคุณสมบัติของหลักทรัพย์ ที่กระทบต่อเงื่อนไขเดิมที่รัฐได้ให้อนุญาตไว้ หรือการกระทำใด ๆ ซึ่งรัฐจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมพิจารณาให้เป็นไปตามเงื่อนไขนั้น ๆ ดังนั้น การกระทำที่ต้องขออนุญาตมีดังต่อไปนี้

1. การแก้ไขเพิ่มเติมโครงการและวิธีจัดการลงทุน
2. การแต่งตั้งผู้รับฝากเพื่อรับทรัพย์สินของโครงการ
3. การตั้งบุคคลใดเป็นตัวแทนหรือนายหน้าต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

¹³ ข้อ 10 ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

¹⁴ ข้อ 13 ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

¹⁵ ข้อ 18 ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

4. ให้บริษัทจัดการจัดให้มีหนังสือชี้ชวนเพื่อเผยแพร่ โดยผ่านความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

5. การลงทุนหรือมีไว้ซึ่งหุ้น และ/หรือหุ้นกู้ตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นผู้ออก เพื่อเป็นทรัพย์สินของโครงการ เกินอัตราส่วนที่กำหนด

6. นำหน่วยลงทุนเข้าเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน โดยจะต้องขออนุมัติจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย¹⁶ ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

(1) นำตราสาร หรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการจัดการลงทุน ขอให้รับเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน ซึ่งต้องมีลักษณะดังนี้

- มูลค่าของโครงการไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท
- มีผู้ถือตราสาร หรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการลงทุน ไม่น้อยกว่าห้าพันราย
- ผู้ถือตราสาร หรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการจัดการลงทุน รายหนึ่งรายใดไม่เกินกว่าร้อยละ 5 ของมูลค่าโครงการ

7. กรณีที่ตลาดหลักทรัพย์เห็นว่าหน่วยลงทุนดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน ตลาดหลักทรัพย์สามารถสั่งการให้แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์อาจรายงานต่อรัฐมนตรีผ่านคณะที่ปรึกษาเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์ให้ความเห็นเพื่อสั่งเพิกถอนจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนได้¹⁷

8. เพิกถอนหน่วยลงทุนจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์¹⁸

¹⁶ ข้อ 5 และ ข้อ 7 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนด เงื่อนไข และวิธีการ สำหรับคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพิจารณารับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์อนุญาต และพิจารณาเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าว พ.ศ. 2522

¹⁷ ข้อ 22 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนด เงื่อนไข และวิธีการสำหรับ คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพิจารณารับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์อนุญาต และพิจารณาเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าว พ.ศ. 2522

¹⁸ ข้อ 21 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนด เงื่อนไข และวิธีการสำหรับ คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพิจารณารับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์อนุญาต และพิจารณาเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าว พ.ศ. 2522

9. ลงทุนหรือมีหุ้นและ/หรือหุ้นกู้ ตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นผู้ ออกเพื่อเป็นทรัพย์สินของโครงการ เกินอัตราส่วนดังนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่ง ประเทศไทย¹⁹ คือ

(1) ลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหุ้นและ/หรือหุ้นกู้ของบริษัทจำกัด หรือสถาบัน การเงินใดเกินร้อยละ 15 ของหุ้นและ/หรือหุ้นกู้ที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัด หรือ สถาบันนั้น แล้วแต่กรณี

(2) ลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหุ้นและ/หรือหุ้นกู้ของบริษัทจำกัดหรือสถาบันใด มีมูลค่ารวมกันเกินร้อยละ 15 ของมูลค่าทรัพย์สินของโครงการ

(3) ลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหุ้นและ/หรือหุ้นกู้ของบริษัทจำกัด หรือสถาบันซึ่ง มีกิจการสำคัญเป็นกิจการประเภทเดียวกัน คิดเป็นมูลค่ารวมกันเกินร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินของโครงการ

(4) ลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ใดเป็นผู้ ออกมีมูลค่าเกินร้อยละ 5 ของมูลค่าทรัพย์สินของโครงการ

(5) ลงทุนใน หรือมีไว้ซึ่งตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ใด เป็น ผู้ออกคิดเป็นมูลค่ารวมกันเกินร้อยละ 10 ของมูลค่าทรัพย์สินของโครงการ

ค.การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องรายงานให้ทางการทราบ

เนื่องจากหลักเกณฑ์ที่สำคัญของการดำเนินธุรกรรมของโครงการในกองทุนรวม คือ การเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ผู้ลงทุนใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุน ดังนั้น เมื่อมีการ เปลี่ยนแปลงแก้ไขใด ๆ ที่กระทบต่อข้อมูลที่ได้เปิดเผยไว้แล้ว บริษัทจัดการจะต้องรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และจัดให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังกล่าวให้ถูกต้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีดังต่อไปนี้

¹⁹ ข้อ 11 ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการ จัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

1. การแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์ หรือข้อบังคับของบริษัทหลักทรัพย์นั้น²⁰
2. การเปลี่ยนแปลงกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัท
3. การทำสัญญาให้บุคคลอื่นมีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารงานของบริษัท
4. การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลอื่นมีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารบริษัทหลักทรัพย์ เนื่องจากการโอนหุ้น
5. การที่บริษัทหลักทรัพย์มีหุ้นในบริษัทจำกัดอื่น เกินร้อยละ 20 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดในบริษัทจำกัดนั้น เว้นแต่การมีหุ้นเนื่องจากการประกอบกิจการค้าหลักทรัพย์หรือกิจการจำหน่ายหลักทรัพย์
6. การแก้ไขเพิ่มเติมโครงการ หรือวิธีการจัดการซึ่งได้ทำโดยมติของผู้ถือหุ้นลงทุน ให้บริษัทจัดการแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม²¹
7. รายละเอียดทรัพย์สิน มูลค่าทรัพย์สินของโครงการ มูลค่าหน่วยลงทุน วิธีการคำนวณและกำหนดเวลาที่ระบุในโครงการ ไม่น้อยกว่าเดือนละครั้งและให้เปิดเผยต่อผู้ถือหุ้นรายเมื่อผู้ถือหุ้นร้องขอ²²

ง. การเข้าควบคุมการดำเนินการโดยสิ้นเชิงเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษ

จัดเป็นมาตรการขั้นสุดท้ายที่รัฐเข้าไปแทรกแซงมิใช่มาตรการเชิงป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันมิชอบหรือผิดหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด แต่เป็นมาตรการในการเข้าไปควบคุมแก้ไขปัญหาที่ได้เกิดขึ้นแล้วเพื่อยับยั้งมิให้ความเสียหายขยายวงกว้างจนส่งผลกระทบต่อส่วนรวมหรือกล่าวเป็นอีกนัยหนึ่งคือ เป็นมาตรการป้องกันสังคมจากปัญหาอันอาจเกิดขึ้นจากความเสียหายในบริษัทจัดการ ซึ่งการเข้าแทรกแซงโครงการโดยรัฐมี ดังนี้

²⁰ มาตรา 47 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

²¹ ข้อ 4 วรรคสาม ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

²² ข้อ 12 วรรคสอง ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

1. เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าบริษัทหลักทรัพย์มีฐานะการเงินอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจสั่งให้แก้ไขฐานะหรือดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนดได้ในการนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจสั่งให้เพิ่มทุน หรือลดทุนก็ได้²³

2. กรณีที่รัฐมนตรีเห็นว่าบริษัทหลักทรัพย์ใด มีฐานะ หรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประโยชน์ของประชาชน รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งควบคุม หรือเพิกถอนการใบอนุญาตได้

3. เพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่เศรษฐกิจของประเทศ ให้รัฐมนตรี²⁴

(1) ห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตรายใดรายหนึ่งหรือทั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์เป็นการชั่วคราวโดยกำหนดระยะเวลาตามสมควร

(2) ห้ามสมาชิกรายใดรายหนึ่งเข้าทำการซื้อ หรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตเป็นการชั่วคราว

(3) เพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต

(4) สั่งให้คณะกรรมการหรือผู้จัดการกระทำการหรืองดเว้นการกระทำอื่นใดนอกจาก(1)-(3) ตามที่เห็นสมควร

4. ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจถอดถอนบุคคลดังกล่าวต่อไปนี้และแต่งตั้งบุคคลอื่นเข้าดำเนินการแทน²⁵ กรณีธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่ากรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินการของบริษัทไม่ดำเนินการแก้ไขฐานะ หรือดำเนินการตามที่กำหนดเมื่อปรากฏว่าบริษัทหลักทรัพย์มีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประโยชน์ของประชาชน

²³ มาตรา 57 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

²⁴ มาตรา 35 พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

²⁵ มาตรา 57 ทวิ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

5. ควบคุมบริษัทจัดการ และห้ามมิให้กรรมการของบริษัทกระทำกิจการแทนบริษัทอีก เว้นแต่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการควบคุมบริษัท²⁶

6. สั่งให้กรรมการของบริษัทและลูกจ้างจัดการอันสมควรเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของบริษัท รายงาน และส่งมอบทรัพย์สินพร้อมด้วย เอกสาร ดวงตรา หลักฐานอื่น ๆ และหนี้สินของบริษัทให้แก่คณะกรรมการควบคุมโดยมิชักช้า เมื่อบริษัทถูกควบคุมโดยทางการ

3.3 การกำกับควบคุมในแนวนอนผ่านสิทธิและหน้าที่ของบุคคลฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องในกองทุนรวม

แม้ลักษณะโครงสร้างของการดำเนินธุรกรรมของกองทุนรวมไทยที่มีลักษณะเป็นสัญญาหลายฝ่ายนิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นและผูกพันกับคู่สัญญาต่าง ๆ จึงเป็นไปในรูปข้อตกลงแห่งสัญญา ดังนั้น ข้อตกลงใด ๆ ที่ทำขึ้นระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น บริษัทจัดการ ผู้รับฝาก และผู้ถือหน่วยลงทุน จึงผูกพันตามข้อสัญญานั้น แต่เนื่องจากกองทุนรวมเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับผู้ลงทุนรายย่อยที่มีอยู่เป็นจำนวนมากและไม่อยู่ในฐานะที่มีอำนาจต่อรองได้มากนัก ประกอบกับบริษัทจัดการที่ถือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและฐานะทางการเงินที่เหนือกว่ามาก อีกทั้งความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นผู้ลงทุนในกองทุนรวมในฐานะผู้ถือหน่วยลงทุนเป็นผู้ที่ได้รับบาปเคราะห์แห่งความเสียหายแต่เพียงผู้เดียว ในขณะที่บริษัทจัดการและผู้ที่ทำหน้าที่รับฝากมิได้มีส่วนร่วมในบาปเคราะห์แห่งความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้น รัฐจึงมีหน้าที่ในการยื่นมือเข้ามาวางกรอบแห่งสิทธิและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ลงทุนเหล่านี้ให้มากที่สุด

ก. สิทธิและหน้าที่ของบริษัทจัดการ

เนื่องจากบริษัทจัดการเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการธุรกิจของโครงการที่เสนอต่อผู้ลงทุน อีกทั้ง เป็นผู้ที่อาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพของพนักงานและบุคคลากรต่าง ๆ ของตนเพื่อบริหารโครงการในการแสวงหาผลประโยชน์แทนผู้ถือหน่วยลงทุน ยิ่งไปกว่านั้นความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าความเป็นมืออาชีพ ดังนั้น การดำเนินการของบริษัทจัดการจะต้องดำเนินการไปด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ในขณะเดียวกันสิทธิของบริษัทจัดการก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายและเงื่อนไขในหนังสือชี้ชวนเพื่อป้องกันการทำอันมิชอบ

²⁶ มาตรา 60 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

สิทธิของบริษัทจัดการ มีดังต่อไปนี้

1. นำเงินของโครงการไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุ
2. เป็นผู้ถือหุ้นหรือหลักทรัพย์ที่ได้ลงทุนไปตามข้อ 1
3. สั่งโอนเปลี่ยนแปลงชื่อขายหลักทรัพย์ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ
4. เข้าประชุมออกเสียงลงคะแนนในกิจการที่ถือหุ้นอยู่
5. กระทำนิติกรรม สัญญาใด ๆ ภายในขอบเขตแห่งอำนาจที่กำหนดไว้ในโครงการ ข้อบังคับการจัดการ และเอกสารอื่น ๆ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย
6. จัดโครงการตามวัตถุประสงค์และนโยบายของโครงการ
7. แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะบุคคลขึ้นทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาโครงการโดยเสียค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้
8. แต่งตั้งตัวแทนเพื่อจำหน่ายหน่วยลงทุนทั่วราชอาณาจักร
9. แก้อะไรโครงการ ข้อบังคับการจัดการโครงการ หรือเอกสารอื่น ๆ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว ทั้งนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย
10. รับจ่ายเงินของโครงการ ตามอัตราที่กำหนดในหนังสือชี้ชวน
11. ได้รับค่าตอบแทนในการจัดการโครงการตามอัตราที่กำหนดในหนังสือชี้ชวน
12. จัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดจำหน่ายหน่วยลงทุนตามอัตราที่กำหนด
13. หักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแก่โครงการโดยตรง
14. ขยายระยะเวลาของโครงการ หรือเปลี่ยนแปลงภาพของกองทุนเป็นประเภทอื่น โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

หน้าที่ของบริษัทจัดการมีดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและเผยแพร่หนังสือชี้ชวนที่ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย
2. ดำเนินการตามโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน เป็นสำคัญตลอดจนทำการวิเคราะห์วิจัยต่างๆ เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว

3. แยกทรัพย์สินของโครงการไว้ต่างหากจากทรัพย์สินของบริษัทและนำไปฝากไว้กับผู้รับฝากที่ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

4. เปิดเผยทรัพย์สินของโครงการแก่ผู้ถือหน่วยลงทุนตามวาระที่กำหนดคือไม่น้อยกว่าเดือนละครั้ง หรือเมื่อผู้ถือหน่วยลงทุนร้องขอ²⁷

5. จ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนเมื่อโครงการกำไร

6. แต่งตั้งหรือถอดถอนผู้สอบบัญชีโดยความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

7. แต่งตั้งผู้ชำระโครงการ เมื่อโครงการยกเลิก

8. แต่งตั้งถอดถอนผู้รับฝากโดยความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทย

9. จัดสรรกำไรของแต่ละโครงการเข้าบัญชีสำรองกำไรของโครงการนั้นก่อนจ่ายเงินปันผล²⁸ในอัตราดังนี้

- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของกำไรส่วนทุนสุทธิ

- ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิ

จนกว่าเงินสำรองนั้นมีจำนวนถึงร้อยละ 20 ของมูลค่าทรัพย์สินตามโครงการ

10. จัดให้มีทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด²⁹

11. บริษัทจัดการจะลงทะเบียนการโอนหลักทรัพย์ได้ ต่อเมื่อผู้ครอบครองหน่วยลงทุนได้ส่งมอบตราสารหน่วยลงทุนที่ตนได้ลงลายมือชื่อเป็นผู้รับโอนพร้อมกับใบสำคัญ การโอน³⁰

12. จัดทำรายงานการถือหลักทรัพย์ของกรรมการ ผู้จัดการ ผู้สอบบัญชี และผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร รวมทั้งการถือหลักทรัพย์ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ต่อตลาดหลักทรัพย์³¹

²⁷ ข้อ 12 ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

²⁸ ข้อ 14 ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

²⁹ มาตรา 19 ทวิ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

³⁰ มาตรา 21 จัตวา พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

³¹ มาตรา 35 ทวิ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

13.อำนวยความสะดวกอื่น ๆ ³² เพื่อถึงซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายละ

14. เก็บรักษาไว้ซึ่งทะเบียนของผู้ถือหุ้นรายละและออกใบสำคัญหน่วยลงทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นรายละ

ข. สิทธิและหน้าที่ของผู้รับฝาก

ผู้รับฝากถือเป็นผู้ถือหุ้นรายละที่กฎหมายกำหนดให้มีบทบาทในการดูแลและตรวจสอบการทำงานของบริษัทจัดการรายละ นอกเหนือไปจากการเก็บรักษาทรัพย์สินของโครงการแต่อย่างไรก็ตามผู้รับฝากจะเป็นบุคคลฝ่ายที่บริษัทจัดการเป็นผู้ทำสัญญาแต่งตั้งให้ดำเนินการภายใต้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยอีกชั้นหนึ่ง

สิทธิของผู้รับฝาก มีดังต่อไปนี้

1. ได้รับคำตอบแทนจากบริษัทจัดการสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้รับฝากตามสัญญา
2. บอกละสัญญาผู้รับฝาก หากเห็นว่าการทำงานของบริษัทจัดการไม่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

หน้าที่ของผู้รับฝาก มีดังต่อไปนี้

1. ดูแลเก็บรักษาทรัพย์สินของโครงการ
2. เปลี่ยนแปลง จ่าหน่าย โอนหลักทรัพย์สินต่าง ๆ ในทรัพย์สินของโครงการตามคำสั่งของบริษัทจัดการ เมื่อเห็นว่าการนั้นถูกต้องตามหน้าที่และความรับผิดชอบของบริษัทจัดการ
3. แจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ หากบริษัทจัดการมิได้ปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบของบริษัทจัดการอันทำให้โครงการอยู่ในฐานะเสี่ยงต่อความเสียหายอย่างมาก

³² มาตรา 68 วรรคท้าย 60 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

มิได้มีกฎหมายกำหนดแต่อาจกำหนดในสัญญาแต่งตั้งผู้รับฝาก

4. รับรองการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินสุทธิต่อหน่วยลงทุนที่บริษัทจัดการได้คำนวณตามวิธีที่กำหนดในหนังสือชี้ชวน
5. เป็นตัวแทนของบริษัทจัดการในการรับเงินจองซื้อหน่วยลงทุน จากประชาชนทั่วไปและอื่น ๆ ตามที่บริษัทจัดการจะมอบหมาย
6. จ่ายเงินปันผล กำไรส่วนสุทธิ (CAPITAL GAIN) และผลประโยชน์อื่น ๆ แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนตามคำสั่งของบริษัทจัดการ
7. ปฏิบัติงานอื่นซึ่งได้กำหนดไว้ในสัญญาตามที่บริษัทจัดการมอบหมาย

ค. สิทธิและหน้าที่ของผู้ถือหุ้น

ผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนถือเป็นเจ้าของทรัพย์สินในโครงการอย่างแท้จริงและจะเป็นผู้รับความเสี่ยงต่อเสียหายใด ๆ ที่เกิดแก่โครงการนั้น ๆ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของอำนาจรัฐที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน นอกจากนี้รัฐจะต้องกำกับคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในฐานะที่มีอำนาจต่อรองมากกว่าผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนที่เป็นเพียงนักลงทุนรายย่อยมิให้ตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ

สิทธิของผู้ถือหุ้นมีดังต่อไปนี้

1. สิทธิในการขายคืนหน่วยลงทุนแก่บริษัทจัดการ (กรณีเป็นกองทุนเปิด) ไม่ว่าจะครบกำหนดอายุโครงการหรือไม่หากเป็นกองทุนปิดผู้ถือหุ้นที่ประสงค์จะขายคืนหน่วยลงทุนสามารถขายคืนได้ในตลาดหลักทรัพย์
2. สิทธิในการรับเงินปันผลเมื่อโครงการมีกำไร
3. สิทธิในการแก้ไขเพิ่มเติมโครงการและวิธีการจัดการโครงการ โดยการลงมติเสียงข้างมากเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยลงทุนที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด
4. สิทธิการได้รับหนังสือชี้ชวน
5. สิทธิการได้รับการเปิดเผยทรัพย์สินของโครงการมูลค่าของหน่วยลงทุน (NAV)³³

³³ ข้อ 12 ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการการลงทุน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2525

หน้าที่ของผู้ถือหุ้นมีดังต่อไปนี้

- 1.ชำระค่าธรรมเนียมหรือเงินตอบแทนอื่นใด ซึ่งบริษัทจัดการเรียกเก็บ
- 2.ชำระค่าหน่วยลงทุนด้วยตัวเงินเต็มราคา
- 3.เสียภาษีจากเงินปันผล
4. การกำกับควบคุมกองทุนรวมตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

ในที่สุดเมื่อมีการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ โดยมีการตราพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535 ขึ้นมาใช้บังคับกับธุรกิจหลักทรัพย์ โดยเฉพาะ พร้อมทั้งมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จึงได้มีการโอนหน้าที่การกำกับดูแลธุรกิจการจัดการกองทุนรวมมาอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โดยในส่วนของธุรกิจกองทุนรวมคณะกรรมการก.ล.ต. ได้มีการวางหลักเกณฑ์การจัดตั้งและการจัดการกองทุนรวมขึ้น คือ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วย เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม ซึ่งได้มีบริษัทจัดการกองทุนรวมเพิ่มขึ้นอีก 7 แห่งที่ได้จัดตั้งขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ ดังนั้น รวม ณ ปัจจุบันมีบริษัทจัดการกองทุนรวมทั้งสิ้น 14 แห่ง

นับแต่มีการตราพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535 อันเป็นกฎหมายเฉพาะขึ้นรองรับการกำกับควบคุมธุรกิจหลักทรัพย์ ซึ่งรวมถึงธุรกิจกองทุนรวมด้วยและได้มีการโอนอำนาจการกำกับดูแลจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้แก่องค์กรเฉพาะที่ทำหน้าที่ดูแลธุรกิจหลักทรัพย์เป็นต้นมา การกำกับควบคุมกองทุนรวมก็ได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ตลาดทุนของประเทศได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว แนวคิดของการกำกับดูแลจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขในสาระสำคัญหลายประการ เช่น

- กำหนดให้มีผู้ดูแลผลประโยชน์ทำหน้าที่ First Line Supervision
- การกำหนดให้กองทุนมีสภาพเป็นนิติบุคคลแยกออกจากทรัพย์สินของบริษัทจัดการ
- องค์กรกำกับดูแลภาคเอกชน (SRO)
- การกำหนดรายละเอียดของการกระทำอันมีลักษณะเป็นการขัดแย้งทางผลประโยชน์
- การกำกับควบคุมโฆษณา

4.1. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การกำกับควบคุมกองทุนรวมภายหลังจากมีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มีดังต่อไปนี้

ก. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 หมวด 4 ส่วนที่ 7

จากที่กล่าวมาข้างต้นในปี พ.ศ. 2535 นับเป็นปีแห่งการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลธุรกิจหลักทรัพย์โดยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ขึ้นโดยเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 พร้อมกับโอนอำนาจการกำกับดูแลบริษัทหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้แก่หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ คือ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่รองรับงานด้านการกำกับดูแลโดยเฉพาะ ธุรกิจจัดการกองทุนรวมในฐานะ หนึ่งธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ตาม มาตรา 4 จึงต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ถือเป็นกฎหมายหลักในการวางหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกองทุนรวม ในขณะที่รายละเอียดแห่งกฎเกณฑ์นั้นจะเป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่พระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจไว้ในการประกาศข้อบังคับ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องได้ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการบังคับใช้กฎหมายและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ

ข. ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม

แม้ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม เป็นหลักเกณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยผลของการโอนอำนาจการกำกับดูแลธุรกิจกองทุนรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย มาให้แก่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ทำให้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในประกาศนี้จึงมีลักษณะเช่นเดียวกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยในเรื่องเดียวกันนี้ก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ก.ล.ต. ก็ได้วางหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อการคุ้มครองแก่ผู้ถือหน่วยลงทุนเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับการพัฒนาตลาดทุนของประเทศด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดสัดส่วน

การกระจายการลงทุนในหลักทรัพย์, การกำหนดถึงรายละเอียดของการกระทำอันมีลักษณะเป็นการขัดแย้งทางผลประโยชน์ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

อีกทั้ง คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้พยายามปรับปรุงแก้ไขประกาศในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์นี้อย่างต่อเนื่องและเป็นลำดับ โดยในปัจจุบันมีประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กน.46/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2541 วางหลักเกณฑ์ดังกล่าว

ค. ประกาศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวมซึ่งเป็นหัวใจในการกำกับดูแลกองทุนรวมแล้วประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และประกาศสำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติและการแต่งตั้งบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องถือเป็นกลไกทางกฎหมายอีกประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญในการให้ความคุ้มครองผู้ถือหน่วยลงทุน เนื่องจากบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ผู้ดูแลผลประโยชน์ นายทะเบียนหน่วยลงทุน หรือตัวแทนสนับสนุนการขาย ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างระบบตรวจสอบกันเองเพื่อประโยชน์แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน นอกเหนือจากการตรวจสอบโดยองค์การรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การกระทำที่เป็นการต้องห้ามอย่างชัดเจน ซึ่งประกาศต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่

1. ประกาศสำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง คุณสมบัติของผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวมฉบับที่ 1- 3
2. ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการให้บริการเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2539 ที่ กต.17/2539
3. ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการตั้งตัวแทนเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการจำหน่ายหน่วยลงทุน ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2535
4. หนังสือเวียนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ ก.ล.ต.ก.(ว) เรื่อง การแต่งตั้งที่ปรึกษาทางการลงทุน ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2537

5. ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กธ/น. 13/2542 เรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้บริหารบริษัทหลักทรัพย์ ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2542

6. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ อธ./น. 3/2542 เรื่อง จรรยาบรรณสำหรับผู้บริหารของบริษัทหลักทรัพย์ (Code of Ethics) ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2542

7. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สน. 44/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์การทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541

8. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สน.30/2539 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการโฆษณา เพื่อจำหน่ายหน่วยลงทุนของกองทุนรวม ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2539

4.2 การกำกับควบคุมในแนวคิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

4.2.1 การกำกับควบคุมในขั้นตอนจัดตั้งและขอรับใบอนุญาต

4.2.1.1 การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ

การประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้มีการให้คำนิยาม การจัดการกองทุนรวม เข้าเป็นธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทหนึ่งเป็นครั้งแรก จากเดิมที่รู้จักกันในนามกิจการจัดการลงทุน ซึ่งตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535 ได้ให้คำนิยามว่า "การจัดการกองทุนรวม" หมายถึง การจัดการลงทุนตามโครงการจัดการกองทุนรวมโดยการออกหน่วยลงทุนของแต่ละโครงการจำหน่ายแก่ประชาชน เพื่อนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนนั้นไปลงทุนในหลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่น หรือไปหาผลตอบแทนโดยวิธีอื่น"

นอกจากนี้เนื่องจากช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมาถือเป็นช่วงที่ธุรกิจกองทุนรวมมีการแข่งขันมากขึ้นโดยกระทรวงการคลังได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมเพิ่มขึ้นอีก 7 แห่ง จากเดิมที่มีเพียง บริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวม จำกัด ที่ตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 เพียงบริษัทเดียว จึงทำให้เกิดการแข่งขันมากขึ้นประกอบกับช่วงระยะเวลาดังกล่าวภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในระหว่างการขยายตัวสูง และต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ทางการได้มีนโยบายส่งเสริมให้มีการเพิ่มใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทจัดการกองทุนรวม

เพิ่มขึ้นอีก 6 แห่ง ส่งผลให้ปัจจุบันมีบริษัทหลักทรัพย์ที่ประกอบกิจการกองทุนรวมในประเทศทั้งสิ้น 14 บริษัท

นโยบายทางการมิได้เพียงส่งเสริมให้เพิ่มผู้ประกอบการธุรกิจกองทุนรวมในเชิงปริมาณเท่านั้นแต่ได้ให้ความสนใจในเชิงคุณภาพและการคุ้มครองผู้ลงทุนด้วยเช่นกัน เพื่อจำกัดช่องว่างและปัญหาในแง่กฎหมายที่ใช้กำกับควบคุมกองทุนรวมด้วยดังสะท้อนได้จาก การกำหนดให้บริษัทจัดการจะต้องจดทะเบียนกองทรัสต์สินของกองทุนต่อคณะกรรมการก.ล.ต. และให้กองทุนนั้นมีสภาพนิติบุคคลแยกต่างหากจากทรัพย์สินของบริษัทจัดการ

โดยที่ กองทุนรวมเป็นธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทหนึ่ง ดังนั้น การจัดตั้งบริษัท หรือบริษัทมหาชนขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการกองทุนรวม ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 จะต้องดำเนินการดังนี้

1. ขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรีตามข้อเสนอของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์³⁴

2. จัดตั้งบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินหรือบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย และบริษัทผู้ยื่นขอต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้³⁵

(1) เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินหรือบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

(2) มีฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานดีตามสภาพประเภทธุรกิจโดยพิจารณาจาก

(ก) ความเพียงพอของเงินทุนหรือขนาดของสินทรัพย์ตามจำนวนที่คณะกรรมการก.ล.ต. ประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าจำนวน ดังนี้

1. ธนาคารพาณิชย์ต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าหนึ่งพันล้านบาทและสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท

³⁴ มาตรา 90 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

³⁵ ข้อ 1 และ 2 กฎกระทรวงฉบับที่ 4 ออกตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2538

2. บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาทและสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาท

3. บริษัทหลักทรัพย์ ต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาทและสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาท

4. บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย หรือบริษัทที่ประกอบทั้งธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยต้องมีเงินกองทุนต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยห้าสิบล้านบาท หนึ่งร้อยล้านบาท และ สองร้อยห้าสิบล้านบาท ตามลำดับ

5. นิติบุคคลอื่น ต้องมีส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท

(ข) มีกำไรสุทธิติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. มีสถานะผู้ถือหุ้นและกรรมการ ดังนี้

(ก) นิติบุคคลตาม (2) (ก) 1-4 ต้องจัดตั้งและจดทะเบียนในประเทศไทย และมีจำนวนหุ้นที่บุคคลสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

(ข) นิติบุคคลตาม (2) (ก) 5 ต้องจัดตั้งและจดทะเบียนในประเทศไทย และมีจำนวนหุ้นที่บุคคลสัญชาติไทยถืออยู่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

4. มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดการที่รอบคอบและเชื่อถือได้ มีระบบบัญชีตามมาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และมีระบบการควบคุมภายในที่ดี

(1) มีผู้บริหารงานที่มีความสามารถและมีความซื่อสัตย์สุจริต โดยพิจารณาจากประวัติการทำงาน

(2) ไม่เคยกระทำความผิดอย่างร้ายแรงตามกฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจของนิติบุคคลที่ขอรับความเห็นชอบในระยะเวลา 3 ปี ย้อนหลังก่อนปีที่ยื่นคำขอ

5. ในการขอรับความเห็นชอบให้นิติบุคคลนั้น ยื่นคำขอโดยแจ้งรายละเอียด ดังนี้

- (1) วัน เดือน ปี ที่ยื่นขอ
- (2) ชื่อ และคุณสมบัติของผู้ยื่น
- (3) ชื่อ และคุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่
- (4) โครงสร้างการถือหุ้นในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่
- (5) โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนรวม การบริหารโครงการ และการดำเนินงานของบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่
- (6) ชื่อ ประวัติการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของผู้ที่จะเป็นกรรมการ และผู้จัดการของบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่

4.2.1.2 การขอจัดตั้งกองทุนและการจดทะเบียนกองทรัสต์สิน

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535 ได้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์สำคัญในกระบวนการขอจัดตั้งกองทุน กล่าวคือแต่เดิมนั้นกองทรัสต์สินของโครงการ (กองทุน) ตามพรบ.การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ 2522 มีฐานะเป็นเพียงบัญชีหนึ่งของบริษัทจัดการเท่านั้น ดังนั้น หากบริษัทจัดการดังกล่าวประสบปัญหาด้านการเงินกองทรัสต์สินของโครงการย่อมตกอยู่ในบังคับการชำระหนี้ของเจ้าหนี้ของบริษัทจัดการนั้นด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535 จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการจดทะเบียนกองทรัสต์สินของกองทุนรวมให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย พรบ. นี้

ขั้นตอนการจัดตั้งกองทุนรวมตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535 มีดังนี้

1. เมื่อรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด จะต้องยื่นคำขอจัดตั้งกองทุนรวม โดยมีรายละเอียดดังนี้³⁶

³⁶ มาตรา 118 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(1) รายละเอียดของโครงการจัดการกองทุนรวมตามรายการ ตามที่สำนักงานประกาศกำหนด

(2) ร่างข้อผูกพันระหว่างผู้ถือหน่วยลงทุนกับบริษัทหลักทรัพย์ โดยข้อผูกพันอย่างน้อย ต้องมีสาระสำคัญดังนี้³⁷

- อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของบริษัทหลักทรัพย์
- การแต่งตั้ง เงื่อนไขการเปลี่ยนตัวและค่าตอบแทนของผู้ดูแลผลประโยชน์
- อัตราและวิธีจ่ายค่าตอบแทนและบำเหน็จในการจัดการกองทุนรวม
- สิทธิของผู้ถือหน่วยลงทุน
- การเลิกกองทุนรวมไม่ว่าเพราะเหตุครบกำหนดอายุโครงการหรือเพราะเหตุ

อื่นใด

(3) ร่างสัญญาจัดตั้งผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม

(4) ร่างหนังสือชี้ชวน³⁸

2. เมื่อได้รับอนุมัติให้จัดตั้งและจัดการกองทุนรวม ต้องดำเนินการ³⁹

(1) จัดให้มีข้อผูกพันระหว่างผู้ถือหน่วยลงทุน กับบริษัทจัดการ และสัญญาแต่งตั้งผู้ดูแลผลประโยชน์ และหนังสือชี้ชวน โดยมีสาระสำคัญไม่ต่างจากร่างข้อผูกพัน ร่างสัญญา และร่างหนังสือชี้ชวนที่ผ่านการพิจารณาจากสำนักงาน โดยมีสาระสำคัญไม่ต่างจากร่างข้อผูกพัน และร่างสัญญาที่ยื่นต่อสำนักงาน

(2) จัดส่ง แจกจ่าย หรือจัดให้มีหนังสือชี้ชวนที่เป็นปัจจุบัน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

³⁷ มาตรา 119 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

³⁸ ข้อ 5/1 ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กน.14/2542 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2542

³⁹ ข้อ 6 ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กน.14/2542 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2542

(ก) ก่อนการเสนอขายหน่วยลงทุนของกองทุนเปิดต่อประชาชนและก่อนการเสนอขายหน่วยลงทุนของกองทุนเปิดครั้งแรกให้บริษัทจัดการจัดส่งหนังสือชี้ชวนให้สำนักงานไม่น้อยกว่า 7 วันทำการก่อนการเริ่มจัดส่ง แจกจ่ายหรือจัดให้มีหนังสือชี้ชวนให้ประชาชน

(ข) ในการเสนอขายหน่วยลงทุนของกองทุนรวม ให้บริษัทจัดการจัดส่งและดำเนินการให้ผู้จัดจำหน่ายและตัวแทนสนับสนุนที่ใช้ในการซื้อขายหน่วยลงทุนจัดส่งหนังสือชี้ชวน ส่วนสรุปข้อมูลสำคัญที่ผู้ลงทุนควรทราบพร้อมกับใบจองซื้อหน่วยลงทุนหรือใบคำสั่งซื้อหน่วยลงทุนแล้วแต่กรณี ให้ผู้ที่สนใจลงทุน และให้บริษัทจัดการจัดให้มีหนังสือชี้ชวนส่วนข้อมูลโครงการไว้ ณ ที่ทำการทุกแห่งของบริษัทจัดการ และ ณ สถานที่ติดต่อของผู้จัดจำหน่ายและของตัวแทนสนับสนุนการใช้ในการซื้อขายหน่วยลงทุน แล้วแต่กรณี เพื่อประโยชน์ในการแจกจ่ายแก่ผู้ที่สนใจจะลงทุนได้ตลอดเวลาที่เสนอขายหน่วยลงทุน

(ค) สำหรับกองทุนปิด เมื่อระยะเวลาการเสนอขายหน่วยลงทุนสิ้นสุดลงแล้ว ให้บริษัทจัดการ จัดให้มีหนังสือชี้ชวนส่วนข้อมูลโครงการไว้ ณ ที่ทำการทุกแห่งของบริษัทจัดการ เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจดูได้และจัดทำสำเนาให้เมื่อผู้ถือหน่วยลงทุนร้องขอในกรณีที่มีหน่วยลงทุนของกองทุนปิดเป็นหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ซื้อขาย ในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมโครงการ ให้บริษัทจัดการดำเนินการแจ้งการแก้ไขเพิ่มเติมโครงการดังกล่าวให้ตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ทราบภายใน 10 วันทำการนับตั้งแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานให้แก้ไขเพิ่มเติมโครงการหรือวันที่ได้มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมโครงการแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ จนกว่าจะเลิกกองทุนรวม

(ง) สำหรับกองทุนเปิด ให้บริษัทจัดการจัดทำหนังสือชี้ชวนใหม่ให้เป็นปัจจุบันทุกรอบบัญชีและจัดส่งให้สำนักงานภายใน 60 วันนับตั้งแต่วันที่พ้นวันสิ้นบัญชี

(3) จัดให้มีใบจองซื้อหน่วยลงทุนหรือใบคำสั่งซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวม ซึ่งใบจองซื้อหน่วยลงทุนและใบคำสั่งซื้อหน่วยลงทุนต้องมีคำเตือน "การลงทุนในหน่วยลงทุนมิใช่การฝากเงิน และมีความเสี่ยงของการลงทุน ผู้ถือหน่วยลงทุนอาจได้รับเงินลงทุนคืนมากหรือน้อยกว่าเงินลงทุนเริ่มแรกก็ได้" และสำหรับกองทุนเปิดต้องมีคำเตือนเพิ่มเติมว่า " และอาจไม่ได้รับชำระเงินค่าขายคืนหน่วยลงทุนภายในระยะเวลาที่กำหนด หรืออาจไม่สามารถขายคืนหน่วยลงทุนได้ตามที่ได้มีคำสั่งไว้"

(4) ชี้แจงและดำเนินการให้ตัวแทนสนับสนุนที่ใช้ในการซื้อขายหน่วยลงทุนชี้แจงข้อมูลให้ผู้ถือหน่วยลงทุนหรือผู้ที่สนใจจะลงทุนทราบในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโครงการหรือมีเหตุการณ์ที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหน่วยลงทุนหรือต่อการตัดสินใจในการลงทุนหรือต่อการเปลี่ยนแปลงในราคาของหน่วยลงทุนของกองทุนรวม

3.เมื่อบริษัทหลักทรัพย์ได้รับอนุมัติให้จัดตั้ง และจัดการโครงการกองทุนรวมแล้ว ก่อนเสนอขายหน่วยลงทุนให้บริษัทจัดให้มีผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม⁴⁰

4.บริษัทจัดการจะต้องเป็นสมาชิกสมาคมและต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณและมาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่สมาคมกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน รวมทั้งต้องมีผู้บริหาร ผู้จัดการกองทุนรวม และพนักงานที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณและมาตรฐานดังกล่าวด้วย

5.การเสนอขายหน่วยลงทุนต่อประชาชนจะกระทำต่อเมื่อบริษัทหลักทรัพย์ได้จัดส่งหรือแจกจ่ายหนังสือชี้ชวนตามแบบที่ กสท กำหนดและให้ความเห็นชอบแล้วโดย การเสนอขายหน่วยลงทุน ให้บริษัทจัดการดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) การเสนอขายหน่วยลงทุนของกองทุนเปิดต่อประชาชน ให้บริษัทจัดการขายตามกำหนดระยะเวลาการเสนอขายหน่วยลงทุนที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือชี้ชวน และตามมูลค่าที่ตราไว้หรือตามมูลค่าซึ่งคำนวณโดยวิธีที่ระบุไว้ในโครงการ

(2) การเสนอขายหน่วยลงทุนเปิดต่อประชาชนครั้งแรก ให้บริษัทจัดการขายตามราคาหน่วยลงทุนที่เสนอขายให้เป็นราคาตามมูลค่าที่ตราไว้บวกค่าธรรมเนียมกำหนดระยะเวลาการเสนอขายหน่วยลงทุนไว้ในหนังสือชี้ชวน แต่ต้องไม่เกิน 21 วัน และราคาหน่วยลงทุนที่เสนอขายให้เป็นราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ บวกค่าธรรมเนียมการขายไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในโครงการ และเมื่อได้จดทะเบียนกองทุนเปิดแล้ว ให้บริษัทจัดการขายหน่วยลงทุนในราคาตามมูลค่าหน่วยลงทุนที่คำนวณไว้ตามวิธีที่ระบุไว้ในโครงการดังกล่าวบวกค่าธรรมเนียมการขายไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในโครงการ นั้น⁴¹

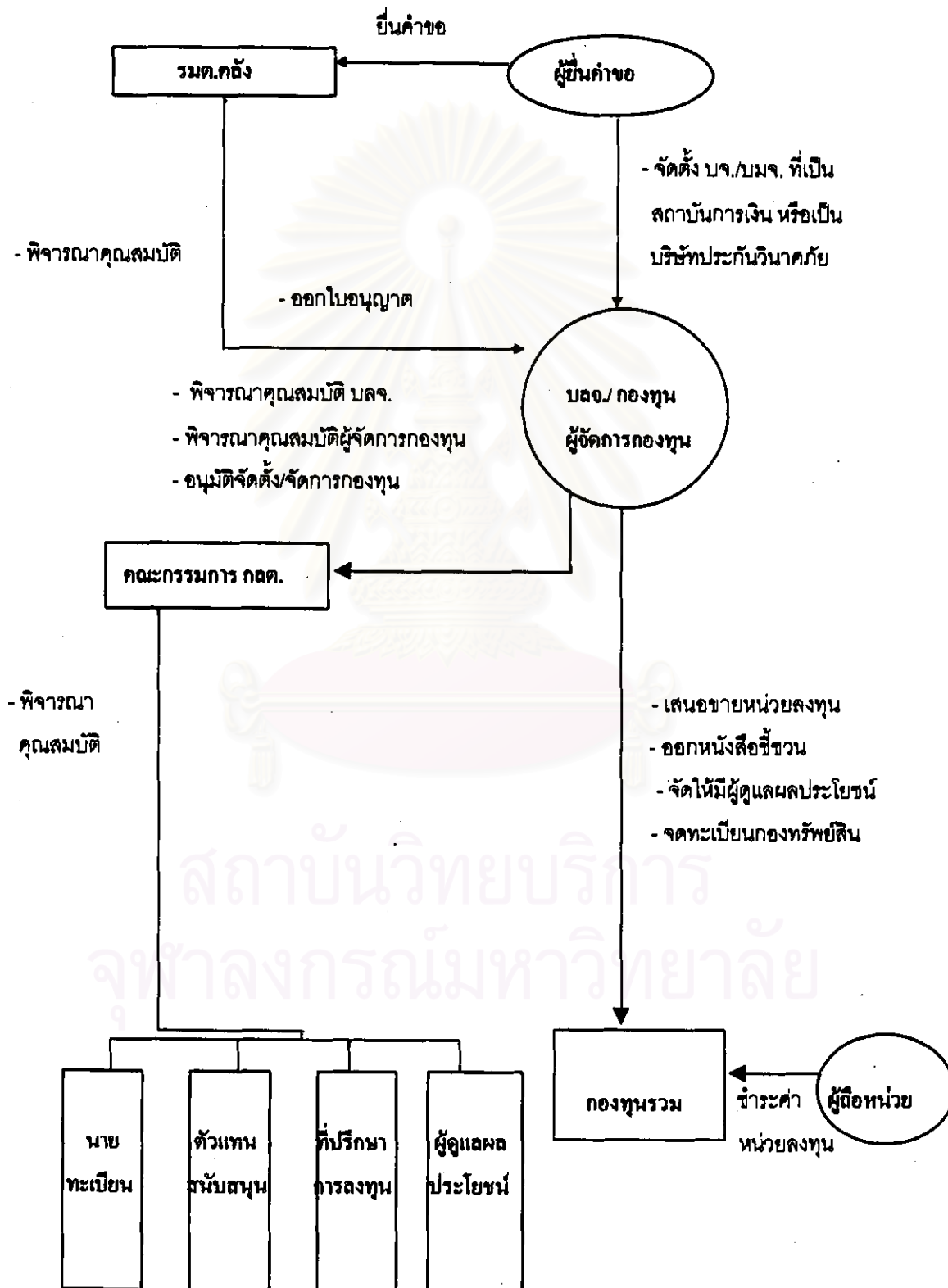
6.จดทะเบียนกองทรัสต์สิน โดยเมื่อได้รับเงินจากการจำหน่ายหน่วยลงทุน ให้บริษัทจัดการจดทะเบียนกองทรัสต์สินนั้นโดยให้กองทุนที่จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคลสัญชาติเดียวกับบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของกองทุนรวม⁴²

⁴⁰ มาตรา 122 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁴¹ มาตรา 123 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁴² มาตรา 124 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

ขั้นตอนการจัดตั้งและขอรับใบอนุญาต
ตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

4.2.1.3 บุคคลที่เกี่ยวข้องและคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนด

ก. คุณสมบัติของบริษัทจัดการ

การที่รัฐมีนโยบายส่งเสริมให้มีผู้ประกอบการธุรกิจการจัดการกองทุนรวมมากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น ดังนั้น ความมั่นคงและความสามารถของของบริษัทจัดการที่ได้รับอนุญาตต้องเพิ่มขึ้นตามภาวะการแข่งขันด้วยเช่นกัน มิฉะนั้น หากบริษัทจัดการที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการไม่สามารถเผชิญภาวะการแข่งขันได้จนอาจถึงขั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุนอาจทำให้เกิดความเสียหายที่กระทบต่อผู้ลงทุนและเศรษฐกิจโดยรวมได้ ความมั่นคงและความสามารถของบริษัทจัดการจึงเป็นคุณสมบัติที่รัฐให้ความสำคัญ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นิติบุคคลต่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจนี้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในบริษัทจัดการที่ตั้งขึ้นใหม่ได้ในอัตราที่ไม่เกินกว่าที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด เพื่อก่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ความเชี่ยวชาญแก่ผู้ประกอบการชาวไทย

บริษัทจัดการ หมายถึง บริษัทหรือสถาบันการเงินที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ "การจัดการกองทุนรวม" หมายถึงการจัดการลงทุนตามโครงการการจัดการกองทุนรวม โดยการออกหน่วยลงทุนของแต่ละโครงการ จำหน่ายแก่ประชาชนเพื่อนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนนั้นไปลงทุนในหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่น หรือไปหาผลตอบแทนโดยวิธีอื่น

บริษัทจัดการจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้⁴³

1. มีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาท
2. มีผู้ถือหุ้นดังนี้

(ก) นิติบุคคลผู้ยื่นคำขอซึ่งต้องถือหุ้นมีจำนวนเท่ากับ ร้อยละ 20 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัทที่ตั้งขึ้นใหม่นี้

⁴³ ข้อ 3 กฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2538) ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน

สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน บริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย หรือนิติบุคคลในต่างประเทศที่มีความรู้ความชำนาญในธุรกิจการจัดการกองทุนรวมหรือธุรกิจในการทำนองเดียวกันนี้ ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับข้อ 2 (2)-(6) ในประกาศกฎกระทรวงนี้ และต้องถือหุ้นในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่นี้ไม่เกินกว่าอัตราที่ ก.ล.ต. กำหนด

ในกรณีนิติบุคคลในต่างประเทศที่มีความรู้ความชำนาญในธุรกิจการจัดการกองทุนรวมหรือธุรกิจในการทำนองเดียวกัน ต้องมีส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาทโดยอาจพิจารณาความรู้ความชำนาญในธุรกิจหรือส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทในเครือของนิติบุคคลในต่างประเทศประกอบด้วยก็ได้ และในกรณีนี้บริษัทในเครือ หมายความว่า นิติบุคคลที่ถือหุ้นโดยตรงในนิติบุคคลในต่างประเทศ หรือนิติบุคคลในต่างประเทศถือหุ้นโดยตรง เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือเพื่อประโยชน์ในการดำรงสถานะความเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นใหม่อาจมีผู้ถือหุ้นเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งผู้ถือหุ้นมีจำนวนเท่าที่จำเป็นตามที่ คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดเพื่อประโยชน์ดังกล่าวก็ได้

(3) มีวัตถุประสงค์จำกัดเฉพาะการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนรวมและกิจการอื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.

(4) ในกรณีมีผู้ถือหุ้นเป็นนิติบุคคลในต่างประเทศ ที่มีความรู้ความชำนาญในธุรกิจการจัดการกองทุนรวมหรือธุรกิจในการทำนองเดียวกันกับธุรกิจการจัดการกองทุนรวม หากผู้ถือหุ้นดังกล่าวตกลงเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ หรือเป็นผู้สนับสนุนในการประกอบธุรกิจห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นดังกล่าวเรียกเก็บค่าตอบแทนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม นอกเหนือจากที่ระบุไว้โดยแจ้งชัดในสัญญา และค่าตอบแทนดังกล่าวต้องเหมาะสมกับบริการหรือประโยชน์ที่ได้รับและมีไม่การเรียกเก็บจากกองทุนรวมหรือเป็นการเรียกเก็บโดยผันแปรตามมูลค่าทรัพย์สินของกองทุนรวมหรือรายได้จากการประกอบธุรกิจของบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่

ข. คุณสมบัติของผู้จัดการกองทุนรวม

เนื่องจากภาวะการณ์การแข่งขันที่เกิดขึ้นที่เกิดจากการเพิ่มใบอนุญาตให้ผู้ประกอบการธุรกิจกองทุนของทางการ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้เล็งเห็นความสำคัญในการกำกับดูแลคุณสมบัติของผู้จัดการกองทุนรวมเป็นพิเศษ ไม่เฉพาะแต่เพียงในด้านความรู้ความสามารถเท่านั้น แต่ได้ให้ความสำคัญถึงจรรยาบรรณในวิชาชีพด้วย

ผู้จัดการกองทุนรวม หมายถึง กรรมการหรือพนักงานของบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับมอบหมายจากบริษัทหลักทรัพย์นั้น ให้มีอำนาจตัดสินใจลงทุนใด ๆ ในหลักทรัพย์ ทรัพย์สินอื่น หรือหาดอกผลโดยวิธีอื่น เพื่อเป็นทรัพย์สินของกองทุนรวม

โดยในปี พ.ศ. 2542 คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้ประกาศใช้หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในความเห็นชอบผู้จัดการกองทุนรวม โดยจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้⁴⁴

1. เป็นพนักงานประจำที่สามารถทำงานให้แก่บริษัทหลักทรัพย์ได้เต็มเวลาหรือเป็นกรรมการของบริษัทหลักทรัพย์ และมีได้ดำรงตำแหน่งอื่นในบริษัทหลักทรัพย์นั้น เว้นแต่เป็นตำแหน่งในสายงานบังคับบัญชาโดยตรง (vertical line of command) หรือตำแหน่งที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับการจัดการกองทุนรวม

2. บรรลุนิติภาวะ

3. ผ่านการทดสอบความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาชีพตามที่สมาคมกำหนด

4. ไม่เป็นพนักงานประจำหรือผู้บริหารที่มีอำนาจในการจัดการของบริษัทอื่น เว้นแต่การเป็นผู้บริหารนั้นไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับการจัดการกองทุนรวม

5. ผ่านการทดสอบความรู้ทั่วไปในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพที่จัดโดยสมาคม

⁴⁴ ข้อ 3 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ สน. 2/2542 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการให้ความเห็นชอบผู้จัดการกองทุนรวม และผู้จัดการกองทุนส่วนบุคคล ลงวันที่ 13 มกราคม 2542

คุณสมบัติของผู้ดูแลผลประโยชน์

แนวคิดในการดำเนินการให้บุคคลที่สามเข้าเป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินการของบริษัทจัดการแทนผู้ถือหน่วยลงทุนตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ถือเป็น การเปลี่ยนแปลงก้าวสำคัญของกฎหมายที่ใช้กำกับควบคุมกองทุนรวม โดยได้เปลี่ยนบทบาทของผู้รับฝากตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการลงทุนให้มีบทบาทเชิงรุกมากขึ้น โดยได้กำหนดให้มีนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่ทางการกำหนดให้มีฐานะเสมือนผู้ตรวจสอบชั้นต้น (First Line Supervision) ทำหน้าที่ตรวจสอบเบื้องต้นและรายงานแก่ ก.ล.ต. และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทราบ นอกจากนี้ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์มิให้ผู้ดูแลผลประโยชน์เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ กับบริษัทจัดการ เพื่อป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์

ผู้ดูแลผลประโยชน์ หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินที่มีคุณสมบัติตามที่สำนักงานคณะ กรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประกาศกำหนดเพื่อทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหน่วยลงทุน⁴⁵

คุณสมบัติของผู้ดูแลผลประโยชน์ที่กฎหมายกำหนด มีดังนี้⁴⁶

1. ผู้ดูแลผลประโยชน์ที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุน หรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หรือสถาบันการเงินที่กฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาท และมีสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาท

ผู้ดูแลผลประโยชน์ที่เป็นบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์อื่นใด นอกจากประเภทจัดการกองทุนรวมตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และมีโชสถาบันการเงินที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น ต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาท และมีสินทรัพย์สุทธิไม่ต่ำกว่าเจ็ดร้อยห้าสิบล้านบาท

⁴⁵ มาตรา 121 และ 122 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁴⁶ ข้อ 1 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เรื่อง คุณสมบัติของผู้ดูแลผลประโยชน์ ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2535

2. มีกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปีหลังสุดก่อนได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม เว้นแต่มีเหตุจำเป็นและสมควรซึ่งได้รับการผ่อนผันจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

3. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวมแยกต่างหากจากหน่วยงานอื่น และมีระบบควบคุมภายในที่สามารถป้องกันการนำข้อมูลไปใช้โดยมิชอบ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลประโยชน์ของผู้ถือหน่วยลงทุน

4. ไม่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์ที่จัดตั้งและจัดการกองทุนรวมที่ตนเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ ทั้งนี้หุ้นของบริษัทหลักทรัพย์ดังกล่าวที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังต่อไปนี้ถืออยู่นับเป็นหุ้นของผู้ดูแลผลประโยชน์ด้วย

(ก) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ดูแลผลประโยชน์เป็นหุ้นส่วน

(ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ดูแลผลประโยชน์ เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด หรือเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดรวมกันเกินร้อยละสิบของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

(ค) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่ผู้ดูแลผลประโยชน์ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ดูแลประโยชน์นั้น หรือห้างหุ้นส่วนตาม (ก) หรือ (ข) ถือหุ้นร่วมกันเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

(ง) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ผู้ดูแลผลประโยชน์ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ดูแลประโยชน์นั้น หรือห้างหุ้นส่วนตาม (ก) หรือ (ข) หรือบริษัท ตาม (ค) ถือหุ้นร่วมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

(จ) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ดูแลประโยชน์นั้น ที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการ

5. ไม่มีผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบุคคลเดียวกันถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดทั้งในบริษัทผู้ดูแลผลประโยชน์เองและบริษัทหลักทรัพย์ที่จัดตั้งและจัดการกองทุนรวมที่ตนเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์

6. ไม่มีกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการ เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทหลักทรัพย์ที่จัดตั้ง และจัดการกองทุนรวมที่ตนเป็นผู้ดูแลประโยชน์นั้น

7. ไม่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการกองทุนรวมในลักษณะที่อาจทำให้ขาดความเป็นอิสระในการทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม⁴⁷

8. สัญญาแต่งตั้งผู้ดูแลผลประโยชน์ ต้องไม่มีข้อจำกัดความรับผิดของผู้ดูแลผลประโยชน์ในลักษณะอันไม่เป็นธรรมต่อผู้ถือหน่วยลงทุน มิฉะนั้นเป็นโมฆะ

ง. คุณสมบัติของตัวแทนสนับสนุนการขายและรับซื้อคืนหน่วยลงทุน

นับตั้งแต่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535 เป็นต้นมาธุรกิจกองทุนรวมได้มีการพัฒนามากขึ้นตามลำดับส่งผลให้ผู้ลงทุนรายย่อยที่สนใจลงทุนมีมากขึ้นทำให้บริษัทจัดการจำเป็นต้องจัดระบบการจำหน่ายหน่วยลงทุนเพื่อตอบสนองความต้องการแก่ผู้ลงทุน โดยการแต่งตั้งบุคคลขึ้นเป็นตัวแทนหรือนายหน้าเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวแทนตน จึงกล่าวได้ว่าตัวแทนสนับสนุนการขายและรับซื้อคืนหน่วยลงทุน เป็นผู้ที่ติดต่อสื่อสารกับผู้ลงทุนโดยตรง มีบทบาทในการกระจายข้อมูล ข่าวสาร ระหว่างบริษัทจัดการกับผู้ลงทุน โดยในการจัดตั้งบุคคลใดเป็นตัวแทนหรือนายหน้าของบริษัทหลักทรัพย์นี้จะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และมีคุณสมบัติดังนี้⁴⁸

1. ต้องเป็นตัวแทนเฉพาะการ โดยห้ามมิให้ตัวแทนตั้งตัวแทนช่วง
2. ต้องเป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และมีอำนาจหน้าที่เฉพาะที่ระบุไว้
3. กรณีตั้งตัวแทนที่เป็นสถาบันการเงินหรือนิติบุคคลในต่างประเทศเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการจำหน่ายหน่วยลงทุนในต่างประเทศ ตัวแทนต้องสามารถประกอบการดังกล่าวได้ตามกฎหมายของประเทศนั้น และจะทำหน้าที่สนับสนุนการจำหน่ายหน่วยลงทุนในประเทศมิได้ไม่ว่าจะกระทำโดยตรงหรือผ่านสำนักงานผู้แทน

⁴⁷ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สน. 45/2541 เรื่อง คุณสมบัติของผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2541

⁴⁸ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการในการตั้งตัวแทนเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการจำหน่ายหน่วยลงทุน ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2535

จ. คุณสมบัติของนายทะเบียนหน่วยลงทุน

โดยที่ธุรกรรมของกองทุนรวมเป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ใด ๆ โดยอาศัยเงินลงทุนของผู้ลงทุนรายย่อยเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การให้ข้อมูลเพื่อทำธุรกรรมย่อมอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ออกหลักทรัพย์หรือผู้ถือหลักทรัพย์ใด ๆ ที่ลงทุนได้ คณะกรรมการ ก.ล.ต.จึงได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนหน่วยลงทุนดังกล่าว เพื่อมิให้ก่อให้เกิดการกระทำอันมิชอบ ซึ่งคุณสมบัติที่นายทะเบียนหน่วยลงทุนจักต้องมี คือ⁴⁹

1. เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทอื่นใดนอกจากประเภทการจัดกองทุนรวม ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์หรือเป็นสถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะตามประเภทที่สำนักงานประกาศกำหนด

2. มีหน่วยงานหรือแสดงได้ว่า จะจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานในการให้บริการเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์แยกต่างหากจากหน่วยงานอื่น และมีระบบควบคุมภายในที่สามารถป้องกันการกระทำโดยมิชอบอันอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้ออกหลักทรัพย์หรือผู้ถือหลักทรัพย์

จ. คุณสมบัติของที่ปรึกษาการลงทุน

ในขณะที่ตลาดทุนของประเทศอยู่ในระหว่างการพัฒนา แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาของหลักทรัพย์ในระดับสากลก็เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงมีธุรกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายที่จะต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญจากทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาดังกล่าว ดังนั้น กองทุนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้จากบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการลงทุน โดยกฎหมายได้อนุญาตให้บริษัทจัดการสามารถแต่งตั้งที่ปรึกษาการลงทุนเข้าทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการลงทุนได้ ภายใต้หลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด

⁴⁹ ข้อ 3 ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการให้บริการเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2539

การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน หมายความว่า การให้คำแนะนำแก่ประชาชน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์นั้น หรือที่เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใด ๆ เป็นทางค้าปกติ ทั้งนี้ โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการให้คำแนะนำแก่ประชาชนในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด⁵⁰

คุณสมบัติของที่ปรึกษาการลงทุนที่กฎหมายกำหนดมีดังนี้⁵¹

1. เป็นบริษัทหลักทรัพย์
2. ไม่เป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น
3. ไม่มีผู้ถือหุ้นรายหนึ่งรายใดเป็นบริษัทหลักทรัพย์ที่ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปของทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วในวันที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ใช้บังคับ
4. ไม่มีถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์หนึ่งบริษัทหลักทรัพย์ใดตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปของทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วในวันที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ใช้บังคับ
5. ไม่เป็นบริษัทหลักทรัพย์ที่เกิดจากการแยกการประกอบธุรกิจเงินทุนและการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ออกจากกันของบริษัทหลักทรัพย์ที่มีลักษณะต้องห้าม
6. ไม่มีฐานะทางการเงินหรือผลการดำเนินงานที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. เห็นว่าบริษัทหลักทรัพย์นั้นประสบความเสียหายอย่างร้ายแรง โดยพิจารณาจาก
 - (ก) ผลต่างระหว่างสินทรัพย์สุทธิกับหนี้สินสุทธิเมื่อเปรียบเทียบกับทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วของบริษัทหลักทรัพย์นั้นต้องไม่ต่ำกว่าจำนวน 100 ล้านบาท
 - (ข) ผลกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงานในระยะเวลา 3 ปีติดต่อกันย้อนหลังก่อนปีที่ยื่นคำขอ
 - (ค) การดำเนินการของบริษัทหลักทรัพย์ เพื่อแก้ไขฐานะและผลการดำเนินการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. เห็นชอบ (ถ้ามี)

⁵⁰ มาตรา 115 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁵¹ ข้อ 1 และ 2 กฎกระทรวงฉบับที่ 5 ออกตาม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 18 มกราคม 2539

(ง) กรณีอื่นใดที่มีผลกระทบต่อฐานะทางการเงิน หรือผลการดำเนินงานของบริษัทหลักทรัพย์ในลักษณะที่จะทำให้ประสบความเสียหายที่ร้ายแรง

7. ไม่เป็นบริษัทที่ไม่เปิดทำการตามวันเวลาที่กำหนดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

ข. องค์กรกำกับดูแลภาคเอกชน (SRO)

แนวคิดการกำกับดูแลผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเฉพาะด้านโดยองค์กรกำกับดูแลภาคเอกชนในประเทศไทยมีมานาน และได้แพร่หลายในหลายวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นแพทย์หรือทนายความโดยอยู่ในรูปของแพทยสภาหรือสภาทนายความเนื่องจากความเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถของตนทั้งในภาควิชาการและภาคปฏิบัติ ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในแวดวงวิชาชีพเดียวกันย่อมสามารถทราบถึงระดับความเหมาะสมและสมเหตุสมผลในการใช้ความระมัดระวังเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพเดียวกันได้ดีกว่าบุคคลภายนอก อีกทั้ง เป็นการขจัดปัญหาในเรื่องข้อจำกัดขององค์กรรัฐที่ขาดแคลนกำลังคน และงบประมาณที่จะสนับสนุนการควบคุมดังกล่าวได้อีกทางหนึ่งด้วย โดยองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมานี้เรียกว่า "องค์กรกำกับดูแลภาคเอกชน (Self-Regulated Organisation: SRO) ซึ่งเป็นไปในรูปของสมาคมหรือสภาวิชาชีพ ที่คอยกำกับดูแลสมาชิกของตนเอง โดยมีกฎหมายรองรับอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ขององค์กรดังกล่าวได้

ในส่วนของธุรกิจกองทุนรวม บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลขององค์กรกำกับดูแลภาคเอกชน คือ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม และ ผู้จัดการกองทุน ตลอดจนพนักงานที่เกี่ยวข้องนับเป็นก้าวสำคัญของความพยายามของทางการในการขจัดอุปสรรคและข้อบกพร่องในการกำกับดูแลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจกองทุนรวมอีกก้าวหนึ่ง

"องค์กรกำกับดูแลภาคเอกชน" หมายความว่า องค์กรประเภทที่มีสมาชิกซึ่งได้รับการยอมรับจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ว่าเป็นองค์กรกำกับดูแลภาคเอกชน " ซึ่งในส่วนของธุรกิจกองทุนรวม คณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้พยายามส่งเสริมบทบาทให้สมาคมบริษัทจัดการลงทุน (Association of Investment Management Companies : AIMC) ทำหน้าที่ดังกล่าว แต่ยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้นเพราะสมาคมบริษัทจัดการลงทุนเองยังไม่มีอำนาจบังคับ (enforcement) สมาชิกเท่าที่ควร

ในการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทจัดการกองทุนรวม บริษัทจัดการต้องเป็นสมาชิกสมาคมและต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณและมาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่สมาคมกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการและ ผู้บริหาร ผู้จัดการกองทุน ตลอดจนพนักงานจะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณและมาตรฐานดังกล่าวด้วย⁵²

4.2.2 การควบคุมบริษัทจัดการหลังได้รับใบอนุญาต

ก่อนมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 การกำกับดูแลกองทุนรวมหลังจากที่ผู้ได้รับใบอนุญาตแล้วสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ คือ การดำเนินธุรกรรมที่ต้องห้าม, การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องได้รับอนุญาตจากทางการก่อน, การดำเนินธุรกรรมที่ต้องรายงานให้ทางการทราบ และการเข้าควบคุมโดยสิ้นเชิงจากการเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นไปตามภาวะของตลาดในขณะนั้นที่การแข่งขันยังไม่เกิดขึ้นและมีผู้ประกอบการเพียงรายเดียวเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามการควบคุมการจัดการกองทุนรวมหลังได้รับใบอนุญาตแล้วตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นลำดับ โดยมีทั้งการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการควบคุม ซึ่งสามารถแบ่งการควบคุมต่าง ๆ เหล่านี้ตามลำดับชั้นตอน คือ

- การดำเนินธุรกรรมที่ต้องห้าม
- การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องขออนุญาตจากทางการ
- การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องรายงานให้ทางการทราบ
- การเข้าควบคุมการดำเนินการโดยสิ้นเชิงเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษ
- การควบคุมความขัดแย้งทางผลประโยชน์
- การควบคุมการโฆษณา
- การเปิดเผยข้อมูลในความเสี่ยงของการลงทุนในกองทุนรวม
- การควบคุมจรรยาบรรณของผู้จัดการกองทุนรวม

⁵² ข้อ 4 ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กน. 46/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2541

ก. การดำเนินธุรกรรมที่ต้องห้าม

เนื่องจากบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจจัดการกองทุนรวม ในช่วงระยะเวลานับตั้งแต่มีการตราพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทในเครือธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น แนวคิดการควบคุมกองทุนรวมภายหลังได้รับใบอนุญาตนี้จึงได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้ ซึ่งคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้วางหลักเกณฑ์ที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการ ดังนี้⁵³

1. กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน⁵⁴
2. ในการจัดการกองทุนรวม ห้ามมิให้บริษัทจัดการ ลงทุนในหรือมิใช่หุ้นของบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการนั้นเอง หรือ ของกองทุนรวมอื่นที่บริษัทหลักทรัพย์เดียวกันเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ หรือ บริษัทใดเกินอัตราที่สำนักงานคณะกรรมการ กสท. ประกาศกำหนด⁵⁵
3. ห้ามมิให้บริษัทจัดการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทอื่นใดเพื่อเป็นสินทรัพย์ของโครงการ นอกจาก⁵⁶

(1) ตราสารแห่งทุน ซึ่งหมายถึง

(ก) หุ้น

⁵³ มาตรา 98 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁵⁴ มาตรา 126 (1) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁵⁵ มาตรา 126 (2) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁵⁶ ข้อ 12 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กน.46/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2541

- (ข) หน่วยลงทุน หรือใบสำคัญแสดงสิทธิ ที่จะซื้อหน่วยลงทุนของ กองทุนรวม ตราสารแห่งทุน หรือของกองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในตราสารแห่งทุน เช่นกองทุนรวมผสม กองทุนรวมกลุ่มธุรกิจ เป็นต้น
- (ค) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น
- (ง) ใบแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นเพิ่มทุนที่โอนสิทธิได้ (Transferable Subscription Right)
- (จ) หลักทรัพย์ตามข้อ(ก)-(ง) ที่ให้ยึดตามธุรกรรมให้ยึดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนดหรือให้ความเห็นชอบ

(2) ตราสารแห่งหนี้ เงินฝาก หรือการหาดอกผลโดยวิธีอื่น ซึ่งหมายถึง

- (ก) พันธบัตรรัฐบาล
- (ข) บัตรเงินฝาก
- (ค) ตั๋วสัญญาใช้เงิน
- (ง) ตั๋วแลกเงิน
- (จ) หุ้นกู้ ซึ่งไม่รวมถึงหุ้นกู้แปลงสภาพ
- (ฉ) หน่วยลงทุน หรือ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหน่วยลงทุนของ กองทุนรวม ตราสารแห่งทุน หรือของกองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนเฉพาะตราสารแห่งหนี้ หรือเงินฝาก หรือการหาดอกผลโดยวิธีอื่น ตามที่สำนักงานกำหนดหรือให้ความเห็นชอบ เช่น กองทุนรวม ตราสารแห่งหนี้ระยะสั้น กองทุนรวมตราสารแห่งหนี้ระยะยาว เป็นต้น
- (ช) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้
- (ซ) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ หรือธนาคารที่มีกฎหมายเฉพาะ จัดตั้งขึ้น
- (ฌ) หลักทรัพย์ตามข้อ(ก)-(ช)ที่ให้ยึดตามธุรกรรมให้ยึดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนดหรือให้ความเห็นชอบ
- (ญ) การทำธุรกรรมซื้อโดยมีสัญญาขายคืน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ที่สำนักงานกำหนดหรือให้ความเห็นชอบ

- (3) ตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน อันได้แก่ หุ้นกู้แปลงสภาพ
- (4) ใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ (Derivative Warrant)
- (5) หลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่น หรือ การขาดอกผลใด ๆ โดยวิธีอื่นตามที่สำนักงานกำหนดให้เป็นตราสารแห่งทุน ตราสารแห่งหนี้ หรือเงินฝาก ตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน หรือหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่น หรือการขาดอกผลโดยวิธีอื่น ตามที่สำนักงานกำหนดหรือให้ความเห็นชอบ

4. ชื่อหรือมีหุ้น เว้นแต่

(ก) เป็นการได้มาเนื่องจากการประกอบการค้าหลักทรัพย์ การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ หรือธุรกิจหลักทรัพย์อื่น ตามที่คณะกรรมการ กลต. ประกาศกำหนด หรือ

(ข) เป็นการได้มาโดยได้รับผ่อนผันจากสำนักงานคณะกรรมการ กลต. ตามที่หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการ กลต. ประกาศกำหนด

5. ชายหลักทรัพย์โดยที่บริษัทหลักทรัพย์ยังไม่มีหลักทรัพย์นั้นอยู่ในความครอบครองหรือมิได้มีบุคคลใดมอบหมายให้ชายหลักทรัพย์นั้นเว้นแต่คณะกรรมการ กลต. ประกาศกำหนดให้กระทำได้

6. ชื่อชายหลักทรัพย์ล่วงหน้าไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายในนามตนเองหรือลูกค้า เว้นแต่ คณะกรรมการ กลต. ประกาศกำหนดให้กระทำได้

7. ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ กลต.

8. กระทำการใด ๆ อันจะทำให้ลูกค้าหรือบุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาคุณค่าและลักษณะของหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง

9. กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเป็นการเอาเปรียบลูกค้าหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่ คณะกรรมการ กลต. ประกาศกำหนด

10. รับคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์จากลูกค้านอกสถานที่ทำการของสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานสาขา เว้นแต่ สำนักงานคณะกรรมการกำหนดเป็นอย่างอื่น

11. ประกอบกิจการอื่นที่มีธุรกรรมหลักทรัพย์ประเภทที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ กลต.

12. ย้ายสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสาขา ก่อนได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

13. ห้ามบริษัทจัดการเสนอขายหน่วยลงทุนต่อประชาชน ก่อนมีการจัดตั้ง
ผู้ดูแลผลประโยชน์⁵⁷

14. ห้ามเสนอขายหน่วยลงทุนต่อประชาชนก่อน ที่บริษัทหลักทรัพย์จัดส่งและแจก
จ่ายหนังสือชี้ชวนพร้อมทั้งระบุวันที่ได้รับอนุมัติด้วย

15. ห้ามแก้ไขเพิ่มเติมโครงการโดยมิได้เกิดจากมติเสียงข้างมาก ที่เกินกึ่งหนึ่ง
ของจำนวนหน่วยลงทุนที่ได้จำหน่ายแล้วทั้งหมดของโครงการ หรือโดยมิได้ขอความเห็นชอบกับ
คณะกรรมการ ก.ล.ต. แล้วแต่กรณี⁵⁸

16. ห้ามบริษัทจัดการดำเนินการใด ๆ นอกเหนือจากที่ได้อนุมัติจากสำนักงาน⁵⁹

17. ห้ามมิให้บริษัทหลักทรัพย์เรียกหรือรับค่าธรรมเนียมหรือเงินตอบแทนอื่นใด
จากผู้ซื้อหรือผู้ถือหน่วยลงทุนหรือทรัพย์สินของกองทุนรวม นอกจากค่าธรรมเนียมหรือเงินตอบ
แทนตามอัตราและวิธีการที่กำหนดไว้ในวิธีการ⁶⁰

ข. การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องขออนุญาตจากทางการ

การบังคับใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535 ทำให้บุคคล
หลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องกับกองทุนรวมมากขึ้น ดังนั้น การกระทำใด ๆ ของบริษัทจัดการและ
บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ นายทะเบียนหน่วยลงทุน รวมทั้งการแต่งตั้ง
บุคคลเหล่านี้ที่มีผลกระทบต่อเงื่อนไขที่ คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด จะต้องได้รับอนุญาต
ก่อนการดำเนินการ

⁵⁷ มาตรา 122 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁵⁸ มาตรา 129 วรรค2และ3พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

⁵⁹ มาตรา 129 วรรคแรก พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

⁶⁰ ข้อ 32 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
ที่ กน.46/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม ลงวันที่
16 ธันวาคม 2541

1. การแก้ไขเพิ่มเติมโครงการจัดการกองทุนรวมหรือแก้ไขวิธีการจัดการ หากมีได้กระทำตามมติโดยเสียงข้างมากของผู้ถือหุ้นรายละงุนซึ่งคิดตามจำนวนหน่วยลงทุนรวมกันเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยลงทุนที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของโครงการจัดการกองทุนรวมนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจาก สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

2. การแต่งตั้งกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือทำสัญญาให้บุคคลอื่นมีอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนในการบริหารงานต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ก่อน⁶¹

3. การเสนอขายหน่วยลงทุนต่อประชาชนจะกระทำต่อเมื่อบริษัทหลักทรัพย์ได้จัดส่งและแจกจ่ายหนังสือชี้ชวนที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

4. กรณีที่บริษัทหลักทรัพย์ประสงค์ที่จะนำหน่วยลงทุนเข้าจดทะเบียนเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการรับหลักทรัพย์ประเภทหน่วยลงทุน หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหน่วยลงทุนเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน พ.ศ. 2535 เพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถหน่วยลงทุนได้ในตลาดหลักทรัพย์

5. บริษัทหลักทรัพย์จะจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นรายละงุนให้จ่ายจากกำไรสะสมหรือกำไรสุทธิเมื่อกองทุนมีกำไรสะสมจนถึงงวดบัญชีที่จ่ายเงินปันผลหรือมีกำไรสุทธิ ในงวดบัญชีที่จะจ่ายเงินปันผลนั้น⁶²

ค. การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องรายงานให้ทางการทราบ

มาตรการสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งทางการได้ให้ความสำคัญ คือ การเปิดเผยข้อมูล โดยคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้พยายามวางหลักเกณฑ์ให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่บริษัทจัดการจะต้องเปิดเผยให้ทราบเพื่อความถูกต้องและผลประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นรายละงุน มาตรการสำคัญที่ถือว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้มีความโปร่งใสมากขึ้น การถือหลักทรัพย์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการให้ทราบ ทั้งนี้ เพื่อจุดมุ่งหมายในการป้องกันการกระทำอันมิชอบต่อกองทุน

⁶¹ มาตรา 104 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

⁶² ข้อ 39 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กน.46/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุน ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2541

การดำเนินธุรกรรมที่สามารถทำได้แต่ต้องรายงานให้ทางการทราบ มีดังนี้

1. มีการแก้ไขเพิ่มเติมโครงการจัดการกองทุนรวมหรือแก้ไขวิธีจัดการที่มีได้ทำโดยมติเสียงข้างมากของผู้ถือหุ้นต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการก.ล.ต.⁶³

2. จัดทำ ประกาศ และนำส่งงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการกำหนด⁶⁴

3. ให้บริษัทรายงานรายชื่อผู้จัดการกองทุน และรายงานวันเริ่มงาน วันหยุด แก่สำนักงานทราบ

4. จัดทำและนำส่งรายงานการถือหลักทรัพย์ของผู้บริหาร คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้บริหาร แก่ตลาดหลักทรัพย์

5. ให้บริษัทออกหลักทรัพย์จดทะเบียน จัดให้มีทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด

6. ผู้บริหารจะต้องเปิดเผยการถือหลักทรัพย์ ของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะในบริษัทจดทะเบียนซึ่งตนเป็นผู้บริหารอยู่ให้แก่ตลาดหลักทรัพย์ทราบ กรณีดังนี้⁶⁵

- การถือหลักทรัพย์ซึ่งมีมูลค่าเกินกว่า 10 ล้านบาท หรือมีจำนวนเกินกว่าร้อยละ 0.5 ของทุนชำระแล้วของบริษัทจดทะเบียนภายใน 3 วันทำการถัดไปนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

- การถือหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปีไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์หรือไม่ภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นปี

⁶³ มาตรา 129 วรรคสอง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

⁶⁴ มาตรา 106 วรรคสอง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

⁶⁵ ข้อ 2 และ ข้อ 3 ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการจัดทำและเปิดเผยรายงานการถือหลักทรัพย์ ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2536

ง.การเข้าควบคุมการดำเนินการโดยสิ้นเชิงเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษ

การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการจัดการลงทุน รวมทั้งมูลค่าของทรัพย์สินในกองทุนและการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น หากมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่บริษัทจัดการรายใดรายหนึ่งย่อมมีผลต่อความน่าเชื่อถือกับบริษัทจัดการอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงมิได้เช่นกัน ดังนั้นทางการจึงต้องเข้าแทรกแซงแก้ไขเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการขาดความน่าเชื่อถือต่อธุรกิจโดยรวมหากมีเหตุการณ์หรือเหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

- 1.เมื่อสำนักงาน ร้องขอ ให้บริษัทหลักทรัพย์ ยื่นรายงาน หรือแสดงเอกสารใด ๆ ตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งเป็นคราวและทำความเข้าใจเพื่ออธิบายหรือขยายความเอกสารนั้น แก่ ก.ล.ต. ทราบ⁶⁶
- 2.เมื่อปรากฏหลักฐานต่อคณะกรรมการ ก.ล.ต. ว่าบริษัทหลักทรัพย์มีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชนให้สำนักงานคณะกรรมการก.ล.ต.มีอำนาจสั่งให้แก้ไขฐานะหรือดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนดได้⁶⁷
- 3.ในกรณีที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. เห็นว่าบริษัทหลักทรัพย์มีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประโยชน์ของประชาชน ให้คณะกรรมการ ก.ล.ต.มีอำนาจสั่งให้แก้ไขการบริหารให้ถูกต้องหรือดำเนินการอื่นภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ในการนี้อาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้การแก้ไขนั้นได้ และหากบริษัทหลักทรัพย์ใดไม่ทำดำเนินการแก้ไขหรือไม่สามารถแก้ไขได้ คณะกรรมการ ก.ล.ต. มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้
- 4.เมื่อปรากฏในภายหลังว่า ผู้จัดการกองทุน ผู้ดูแลผลประโยชน์ ที่ปรึกษาลงทุน มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ให้สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. มีอำนาจเพิกถอนได้⁶⁸

⁶⁶ มาตรา 109 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁶⁷ มาตรา 142 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

⁶⁸ มาตรา 104 วรรค2และ3พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

5. เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ถือหน่วยลงทุน หรือในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ หรือเพื่อรักษาเสถียรภาพในระบบตลาดการเงินสำนักงานอาจประกาศให้บริษัทจัดการหยุดรับคำสั่งซื้อหรือคำสั่งขายคืนหน่วยลงทุนของกองทุนเปิดไว้ชั่วคราว แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 20 วันทำการติดต่อกัน เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.⁶⁹

จ. การควบคุมความขัดแย้งทางผลประโยชน์

การป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ถือเป็นความก้าวหน้าครั้งสำคัญอีกขั้นหนึ่งในการกำกับควบคุมกองทุนรวม ซึ่งแต่เดิมแม้ มาตรา 126 (1) แห่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 จะได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้บริษัทจัดการกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนตามที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศ ไว้ นับแต่มีการประกาศใช้ก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามรายละเอียดแห่งการกระทำที่ถือว่ามีลักษณะขัดแย้งทางผลประโยชน์เพิ่งได้มีการประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2541 ที่ผ่าน มา ทำให้แนวทางในการพิจารณาว่าการกระทำใดจัดเป็นความขัดแย้งทางผลประโยชน์แก่ผู้ลงทุน มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยมีลักษณะดังนี้

1. เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำอันมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน ในการจัดการกองทุนรวม ห้ามมิให้บริษัทจัดการทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือมีความสัมพันธ์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ดังต่อไปนี้ เว้นแต่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศนี้⁷⁰

- (1) บริษัทจัดการ
 - (2) บุคคลที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ซึ่งถือหุ้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
- ดังต่อไปนี้

⁶⁹ ข้อ 30 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กน.46/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2541

⁷⁰ ข้อ 3 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สน.44/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ การทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541

(ก) บุคคลที่ถือหุ้นของบริษัทจัดการเกินร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจัดการ

(ข) บุคคลที่ถือหุ้นของบุคคลตาม (ก) เกินร้อยละ 30 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบุคคลดังกล่าว เว้นแต่บุคคลตาม (ก) เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในต่างประเทศ ในกรณีที่บริษัทจัดการ หรือบุคคลตาม (ก) เป็นบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ข้อมูลการถือหุ้นของบุคคลตาม (ก) และ(ข) ให้ใช้ข้อมูลการถือหุ้นล่าสุดที่ได้จากระบบการบริการข้อมูลหลักทรัพย์แบบบอกรับสมาชิก (SET Information Management System) หรือ "SIMS" และในกรณีที่บริษัทจัดการหรือบุคคลตาม (ก) มิได้เป็นบริษัทหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ข้อมูลของบุคคลตาม (ก) และ(ข) ให้ใช้ข้อมูลล่าสุดที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ ให้บริษัทจัดการตรวจสอบข้อมูลการถือหุ้นดังกล่าว ณ วันทำการ แรกของแต่ละเดือน เพื่อใช้เป็นข้อมูลรายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประจำเดือนนั้น ๆ

(3) บุคคลที่บริษัทจัดการถือหุ้นของบุคคลดังกล่าว

(4) ผู้บริหารของบริษัทจัดการ

(5) ผู้จัดการกองทุนรวมของกองทุนรวมนั้น

(6) บุคคลที่บุคคล ตาม (4) หรือ (5) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละ 30 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบุคคลนั้น

(7) ผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนที่ถือหน่วยลงทุน เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหน่วยลงทุนที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกองทุนรวมนั้น

(8) นิติบุคคลที่เป็นที่ปรึกษาการลงทุน

(9) บุคคลที่สำนักงานเห็นว่ามีความน่าเชื่อถือบุคคลตาม (1) - (8)

(10) บุคคลที่บริษัทจัดการเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับบริษัทจัดการ หรือ

กองทุนรวม

2. ในการทำธุรกรรมทุกประเภทกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง บริษัทจัดการจะกระทำต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(ก) กองทุนรวมต้องได้รับการปฏิบัติจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เสมือนหนึ่ง กองทุนรวมเป็นลูกค้าทั่วไปที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง (arm's length transaction)

(1) บริษัทจัดการต้องมีเหตุผลอันสมควร ในการทำธุรกรรมใด ๆ กับบุคคลที่เกี่ยวข้องและทำให้เกิดผลที่ดีที่สุดต่อกองทุนรวมในสถานการณ์ ขณะนั้น ทั้งนี้บริษัทจัดการจะต้องบันทึกเหตุผลดังกล่าวเพื่อใช้เป็นเอกสารหลักฐานอ้างอิงในการตรวจสอบได้

(2) การซื้อขายหลักทรัพย์ หรือ ทรัพย์สินโดยตรงกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้บริษัทจัดการปฏิบัติดังนี้

(ก) กรณีเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หลัก ทรัพย์หรือตราสารแห่งหนึ่งที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลัก ทรัพย์ ให้บริษัทจัดการดำเนินการซื้อขายโดยการทำผ่าน บริษัทนายหน้าหรือบริษัทสมาชิกแล้วแต่กรณี

(ข) กรณีเป็นหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่น นอกจาก (ก) ให้ บริษัทจัดการรายงานการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินดังกล่าวให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ทราบ ณ สิ้นวันทำ การโดยต้องแสดงรายละเอียดการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ใน (1)และ(2)ในรายงานดังกล่าว ทั้งนี้ ให้บริษัทจัดการ ดำเนินการให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ดูแลให้การซื้อขายหลัก ทรัพย์หรือทรัพย์สินข้างต้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดัง กล่าวด้วย

(3) การซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านบริษัทนายหน้าหรือบริษัทสมาชิกซึ่งเป็น บุคคลที่เกี่ยวข้องให้บริษัทจัดการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาคัดเลือกบริษัทนาย หน้าหรือบริษัทสมาชิกในเรื่องดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

(ก) คุณภาพของงานวิจัยการลงทุน (research)

(ข) การได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในตลาดที่จัดตั้ง ขึ้นอย่างเป็นทางการ (market information)

(ค) ความสามารถในการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือตราสารแห่ง หนึ่งตามคำสั่งเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุดต่อกองทุนรวม (best dealing and execution)

(ง) การรักษาความลับเกี่ยวกับการลงทุนของกองทุนรวม
(confidentiality)

3. ให้บริษัทจัดการจัดทำรายงานข้อมูลการทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดเผยข้อมูลเป็นรายเดือนโดยจัดส่งสำเนาพร้อมแผ่น Diskett ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป⁷¹

4. ให้บริษัทจัดการจัดทำรายงานข้อมูลการทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดเผยข้อมูลเป็นรายปี โดยจัดส่งสำเนาภายใน 4 เดือน นับตั้งแต่วันถัดจากวันสิ้นปีบัญชี⁷²

จ. การควบคุมการโฆษณา

ภาวะการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นของธุรกิจกองทุนรวมไม่เพียงส่งผลกระทบต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อสร้างผลประโยชน์ที่ดีที่สุดและจ่ายผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนของบริษัทจัดการเท่านั้น แต่ในด้านช่องทางการจำหน่ายก็มีการแข่งขันเพิ่มขึ้นอย่างมากด้วยเช่นกัน ดังนั้น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงได้มีมาตรการเพื่อควบคุมการโฆษณาของการจำหน่ายหน่วยลงทุน เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการโฆษณาอันมิชอบ โดยกำหนดให้

1. ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาเพื่อจำหน่ายหน่วยลงทุนของกองทุนรวมต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรายละเอียดของโครงการจัดการกองทุนรวมที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงาน และต้องไม่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้⁷³

- (1) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินจริง
- (2) ข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด
- (3) ข้อความที่มีลักษณะเป็นการเร่งรัดให้ซื้อหน่วยลงทุน

⁷¹ ข้อ 5 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ สน.44/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ การทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541

⁷² ข้อ 6 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ สน.44/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ การทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541

⁷³ ข้อ 3 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ สน.30/2539 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการโฆษณา เพื่อการจำหน่ายหน่วยลงทุนของกองทุนรวม ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2539

(4) ข้อความที่เป็นการเปรียบเทียบ หรือแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนจากการลงทุนในหน่วยลงทุนที่โฆษณานั้นกับการลงทุนโดยวิธีอื่น เว้นแต่ได้ระบุข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญที่สามารถทำให้ผู้ลงทุนเข้าใจถึงความแตกต่างในลักษณะการลงทุนแต่ละประเภทอย่างชัดเจน

(5) ข้อความแสดงถึงผลตอบแทนที่คาดหวังว่าจะได้รับ

(6) ข้อความที่รับรองว่าการลงทุนในหน่วยลงทุนจะมีกำไร หรือจะไม่มีผลขาดทุน เว้นแต่จะจัดให้มีการค้ำประกัน การให้หลักประกัน หรือการประกันด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งบังคับกันได้ตามกฎหมายตามที่ได้กำหนดไว้ในโครงการจัดการกองทุนรวมที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงาน

2. การโฆษณาเพื่อจำหน่ายหน่วยลงทุนต้องมีข้อความอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(1) ข้อความที่ระบุชื่อ อายุ และประเภทของโครงการจัดการกองทุนรวม

(2) ข้อความที่ระบุถึงสถานที่และวันเวลาที่ขอรับหนังสือชี้ชวนได้

3. การโฆษณาเพื่อจำหน่ายหน่วยลงทุนโดยทางหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์อื่น หรือสิ่งอื่นในทำนองเดียวกัน นอกจากต้องมีข้อความตามข้อ 2 ข้างต้นแล้วต้องมีข้อความที่เป็นคำเตือนว่า "การลงทุนในหน่วยลงทุนย่อมมีความเสี่ยงควบคู่ไปกับผลตอบแทน ก่อนตัดสินใจลงทุนควรศึกษาหนังสือชี้ชวนอย่างรอบคอบ" และต้องแสดงรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้⁷⁴

(1) จำนวนเงินทุนของโครงการจัดการลงทุน ราคาเสนอขายหน่วยลงทุนต่อหน่วย และจำนวนหน่วยลงทุน

(2) ชื่อและสถานที่ตั้งของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม

(3) ชื่อผู้จัดจำหน่ายที่เป็นแกนนำในการจัดจำหน่ายหน่วยลงทุน หรือตัวแทนสนับสนุนการจำหน่ายหน่วยลงทุน อย่างน้อยหนึ่งราย

(4) ระยะเวลาในการเสนอขายหน่วยลงทุน

⁷⁴ ข้อ 5. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ ลน.30/2539 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการโฆษณา เพื่อการจำหน่ายหน่วยลงทุนของกองทุนรวม ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2539

4. การคัดลอกหรืออ้างอิงข้อความหรือคำกล่าวของบุคคลใด ๆ เพื่อใช้ในการโฆษณาต้องเป็นข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง มีสาระสำคัญครบถ้วนและเกี่ยวข้องกับการเสนอขายหน่วยลงทุน โดยไม่มีการตัดทอนหรือต่อเติมที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญ และต้องกล่าวถึงแหล่งที่มาโดยชัดเจน⁷⁵

ข. การเปิดเผยข้อมูลในความเสี่ยงของการลงทุนในกองทุนรวม⁷⁶

กองทุนรวมจัดเป็นการลงทุนประเภทหนึ่ง ดังนั้น ความเสี่ยงในการลงทุนย่อมเกิดขึ้นควบคู่ไปกับผลตอบแทน โดยการลงทุนในกองทุนรวมมีความเสี่ยงในระดับหนึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายการลงทุนของแต่ละโครงการที่เน้นการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทใด ดังนั้น เพื่อให้ผู้ลงทุนพิจารณาตัดสินใจลงทุนในกองทุนที่ลงทุนในหลักทรัพย์ใด ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่กองทุนจักต้องเปิดเผยข้อมูลในความเสี่ยงของการลงทุนที่อาจเกิดขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการ กสท. ได้วางหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงของการลงทุนไว้ ดังนี้

1. ในการระบุความเสี่ยงในการลงทุนของกองทุนรวม บริษัทจัดการต้องระบุข้อความประเภทหลักทรัพย์ หรือ ทรัพย์สินที่กองทุนรวมจะลงทุน และระบุความเสี่ยงที่เกิดจากการลงทุนในหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินดังกล่าวนั้นให้ชัดเจน ส่วนวิธีการอธิบายเรื่องความเสี่ยงดังกล่าวขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของบริษัทจัดการ ที่จะเลือกใช้ด้วยคำตามที่เห็นสมควร (free style) ซึ่งบริษัทจัดการบางแห่งอาจจะเลือกใช้วิธีแบ่งประเภทความเสี่ยงออกเป็นหัวข้อ เช่น ความเสี่ยงของรายได้ (income risk) ความเสี่ยงของตัวบริษัท (credit risk) และความเสี่ยงของตลาด (market risk) เป็นต้น หรือบริษัทจัดการบางแห่งอาจใช้วิธีอธิบายปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อผลตอบแทนของกองทุนรวม

⁷⁵ ข้อ 7. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สน.30/2539 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการโฆษณา เพื่อการจำหน่ายหน่วยลงทุนของกองทุนรวม ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2539

⁷⁶ ข้อ 1-3 . ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ อน. 4/2542 เรื่อง แนวทางการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องความเสี่ยงของการลงทุนในกองทุนรวม ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2542

2. หากบริษัทจัดการใดต้องการเปรียบเทียบความเสี่ยงของกองทุนรวมแต่ละประเภทให้ผู้ลงทุนทราบก็สามารถทำได้ เช่น การระบุว่ากองทุนตราสารแห่งหนึ่งมีความเสี่ยงกว่ากองทุนรวมตราสารแห่งหนึ่ง เป็นต้น

3. ในการเปิดเผยความเสี่ยงของกองทุนรวมประเภทต่าง ๆ หากบริษัทจัดการประสงค์จะระบุวิธีบริหารความเสี่ยงของผู้จัดการกองทุน เพื่อให้เห็นว่าบลจ. มีแนวทางบริหาร เพื่อลดความเสี่ยงได้อย่างไร บริษัทจัดการก็สามารถทำได้ โดยต้องระบุตามข้อเท็จจริงเท่านั้น และต้องมีข้อชี้แจงความเชิงซ้อนหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้ลงทุน

ข. การควบคุมจรรยาบรรณของผู้จัดการกองทุนรวม

ด้วยบทบาทของผู้จัดการกองทุนรวมที่เป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ใด ๆ ตามนโยบายการลงทุนของกองทุน ดังนั้น นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว สิ่งสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ความเชี่ยวชาญ คือ จรรยาบรรณ เนื่องจากการลงทุนกองทุนรวมเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ การควบคุมดูแลในคุณสมบัตินั้นขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตยังไม่เพียงพอ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ควบคุมจรรยาบรรณของผู้จัดการกองทุนรวมหลังจากได้รับใบอนุญาตไว้ดังนี้

1. จะต้องเข้าผ่านการอบรมความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ โดยสมาคมบริษัทหลักทรัพย์จัดการ อย่างน้อย 1 ครั้ง ภายในทุกช่วง 2 ปี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกำหนด⁷⁷

2. ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของผู้จัดการกองทุนรวมจะต้อง

(1) เป็นพนักงานประจำที่สามารถทำงานให้บริษัทหลักทรัพย์ได้เต็มเวลา และไม่ดำรงตำแหน่งอื่นในบริษัทหลักทรัพย์นั้น เว้นแต่ตำแหน่งสายงานบังคับบัญชาโดยตรง (Vertical Line of Command) , ตำแหน่งที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

⁷⁷ ข้อ 5 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ ลก.1/2539 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการให้ความเห็นชอบผู้จัดการกองทุนรวม ลงวันที่ 16 มกราคม 2539

(2) ไม่เป็นพนักงานประจำ หรือ ผู้บริหารที่มีอำนาจในการจัดการของบริษัทอื่น เว้นแต่การบริหารนั้นไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับการจัดการกองทุนรวมโดยตรง

3. สำนักงานมีอำนาจสั่งให้แก้ไขหรือเพิกถอนการเป็นผู้จัดการกองทุนหากปรากฏ ภายหลังว่าผู้จัดการกองทุน ⁷⁸

- มีลักษณะต้องห้าม
- ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้จัดการโดยขาดคุณสมบัติในระหว่างปฏิบัติงาน
- ไม่เข้าอบรมความรู้และจรรยาบรรณตามที่กำหนด

4. กรณีผู้จัดการกองทุนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ประกาศหรือข้อกำหนด จรรยาบรรณที่เกี่ยวกับการจัดการกองทุนรวม สำนักงานมีอำนาจ ⁷⁹

- ตักเตือน
- สั่งพักการให้ความเห็นชอบเป็นระยะเวลาตามที่เห็นควร
- เพิกถอนการให้ความเห็นชอบ

5. บริษัทจัดการจะต้องจัดให้มีระบบและควบคุมดูแลให้ผู้จัดการกองทุน ปฏิบัติ ตามกฎหมาย ประกาศ และจรรยาบรรณ ที่เกี่ยวกับการจัดการกองทุนรวม ⁸⁰

⁷⁸ ข้อ 6 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สก.1/2539 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการให้ความเห็นชอบผู้จัดการกองทุนรวม ลง วันที่ 16 มกราคม 2539

⁷⁹ ข้อ 9. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สก.1/2539 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการให้ความเห็นชอบผู้จัดการกองทุนรวม ลง วันที่ 16 มกราคม 2539

⁸⁰ ข้อ 2 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สก.1/2539 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการให้ความเห็นชอบผู้จัดการกองทุนรวม ลง วันที่ 16 มกราคม 2539

6. ผู้จัดการกองทุนรวม จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามจรรยาบรรณต่อไปนี้⁸¹

(1) ความซื่อสัตย์ในการประกอบธุรกิจ ผู้จัดการกองทุนรวมต้องเป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นธรรม

(2) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด ผู้จัดการกองทุนรวมต้องปฏิบัติหรือควบคุมให้มีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และกฎระเบียบที่ออกโดยหน่วยงานกำกับดูแล หรือองค์กรกำกับดูแลภาคเอกชนที่ตนหรือบริษัทหลักทรัพย์เป็นสมาชิกหรือผู้คนที่ปฏิบัติเยี่ยงสมาชิก รวมทั้งต้องไม่กระทำการช่วยเหลือสนับสนุน หรือยอมเป็นเครื่องมือ ที่จะทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบดังกล่าว

(3) การปิดบังอำพรางความผิด ผู้จัดการกองทุนรวมต้องไม่ปิดบัง อำพราง ซ่อนเร้น หรือให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุน การปิดบัง อำพราง ซ่อนเร้น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่ตนเอง บริษัทหลักทรัพย์ หรือบุคคลที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบที่ออกโดยหน่วยงานกำกับดูแล หรือองค์กรกำกับดูแลภาคเอกชนที่ตนหรือบริษัทหลักทรัพย์เป็นสมาชิกหรือผู้คนที่ปฏิบัติเยี่ยงสมาชิก

(4) การหาประโยชน์อันมิควร ผู้จัดการกองทุนรวมต้องไม่แสวงหาหรือเบียดบังผลประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองบริษัทหลักทรัพย์ หรือบุคคลอื่นโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ที่ตนดำรงอยู่

(5) การรักษาความลับ ผู้จัดการกองทุนรวมต้องรักษาข้อมูลที่เป็นความลับของลูกค้าและบริษัทหลักทรัพย์และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับดังกล่าวต่อบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการเปิดเผยโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลหรือเป็นการเปิดเผยต่อหน่วยงานกำกับดูแลหรือองค์กรกำกับดูแลภาคเอกชนที่ตนหรือบริษัทหลักทรัพย์เป็นสมาชิกหรือผู้คนที่ปฏิบัติเยี่ยงสมาชิก หรือเป็นการเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

⁸¹ ข้อ 2 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ อธ./น. 3/2542 เรื่อง จรรยาบรรณสำหรับผู้บริหารของบริษัทหลักทรัพย์ (Code of Ethics) ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2542

(6) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดการกองทุนรวมต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล หรือองค์กรกำกับดูแลภาคเอกชนที่ตนหรือบริษัทหลักทรัพย์ เป็นสมาชิกหรือผูกพันที่จะปฏิบัติเยี่ยงสมาชิก และต้องรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือกฎระเบียบที่ออกโดยหน่วยงานหรือองค์กรดังกล่าว อันเป็นข้อมูลซึ่งตนล่วงรู้หรือได้รับจากการประกอบธุรกิจต่อหน่วยงานหรือองค์กรนั้น

4.3.การกำกับควบคุมในแนวนอนผ่านสิทธิและหน้าที่ของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใน

กองทุนรวม

แม้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการจัดการลงทุน จะได้พยายามปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองผู้ถือหน่วยลงทุนมากขึ้น แต่โดยทั่วไปแล้วจะเน้นไปในเรื่องการกำกับควบคุมในแนวดิ่ง กล่าวคือ ตรวจสอบดูแลการดำเนินการของบริษัทจัดการ ซึ่งถือเป็นไปในรูปของการใช้อำนาจเชิงมหาชนที่ใช้องค์กรรัฐกำกับเป็นส่วนใหญ่เป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการขอรับใบอนุญาต การกำหนดคุณสมบัติ การเปิดเผยข้อมูล การให้รายงานการดำเนินการใด ๆ ให้ทางการทราบ แต่ในด้านการควบคุมในแนวนอนโดยเปิดโอกาสให้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ มีสิทธิและหน้าที่ตรวจสอบกันและกันนั้นยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ

ก.สิทธิและหน้าที่ของบริษัทจัดการ

หน้าที่ของบริษัทจัดการตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง ยังคงมีลักษณะไม่แตกต่างกับหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 เท่าใดนัก แต่อย่างไรก็ตาม หน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 กำหนดให้บริษัทจัดการพึงปฏิบัติ คือ หน้าที่ในการไม่กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน ข้อสังเกตประการสำคัญประการหนึ่ง คือ หน้าที่ของบริษัทจัดการตามกฎหมายของไทยนั้น มิได้มีการกำหนดถึงหน้าที่ในความซื่อสัตย์ (Duty of Royalty) และหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (Duty of Care) ของบริษัทจัดการและผู้จัดการกองทุน ซึ่งต่างกับหลักเกณฑ์ของกฎ

หมายที่กำกับกองทุนรวมของประเทศสหรัฐอเมริกา ในระดับ มลรัฐ (State Law หรือ Blue Sky Law) ที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ที่สำคัญอันได้บัญญัติไว้กฎหมายเลขที่เดียว ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้ลงทุนว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนรวมจะได้ใช้ความรู้ความสามารถและจรรยาบรรณในฐานะตัวแทนการลงทุนของตน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นหลักประกันแก่ตัวบริษัทจัดการและผู้จัดการกองทุนด้วยเช่นกัน หากปรากฏว่าตนได้ใช้ความซื่อสัตย์และความระมัดระวังเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพในระดับเดียวกับตนแล้วแม้จะเกิดความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นย่อมเกิดจากผลทางเศรษฐกิจโดยลำพังอย่างแท้จริง ตนก็ปราศจากความรับผิดชอบใด ๆ นั้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวศาลสูงในสหรัฐอเมริกาได้มีคำพากษาเป็นบรรทัดฐานไว้ด้วยเช่นกัน

สิทธิของบริษัทจัดการ

1. แก้ไขเพิ่มเติมโครงการโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
2. ได้รับค่าธรรมเนียมในการให้บริการตามอัตราที่กำหนด
3. จัดสรรผลกำไรเพื่อจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหน่วยลงทุน
4. เข้าร่วมประชุมและออกเสียงลงคะแนนในกิจการที่กองทุนถือหุ้นอยู่

หน้าที่ของบริษัทจัดการ

1. นำเงินของกองทุนไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ ที่ได้รับระบุในหนังสือชี้ชวน
2. จัดให้มีผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนซึ่งมีคุณสมบัติและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ด.
3. ไม่ทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์
4. แก้ไขเพิ่มเติมโครงการจัดการหรือแก้ไขวิธีจัดการตามที่กำหนดในโครงการ
5. สั่งโอน เปลี่ยนแปลง ชื่อขาย หลักทรัพย์ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ
6. แต่งตั้งถอดถอนนายทะเบียนโดยความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ด.
7. จัดการให้เป็นไปตามโครงการตามที่ได้รับอนุมัติตลอดจนข้อผูกพันระหว่างผู้ถือหน่วยลงทุนกับบริษัทจัดการอย่างเคร่งครัด

8.จัดให้มีการรับจ่ายเงินของกองทุนและสิ่งเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายใด ๆ ของกองทุน ตามรายละเอียดของโครงการและวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุมัติ

9.จัดให้มีการฝากทรัพย์สินของโครงการโดยแยกต่างหากจากทรัพย์สินอื่น ไว้กับผู้ดูแลผลประโยชน์ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

10. จัดทำบัญชีแสดงการลงทุนของกองทุนโดยถูกต้องครบถ้วน

11.จัดทำรายงานการลงทุนของกองทุนให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ทราบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด

12.จัดให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ได้จากการนำทรัพย์สินของกองทุนไปลงทุนและนำผลประโยชน์ดังกล่าวไปฝากไว้กับผู้ดูแลผลประโยชน์

13.จัดให้มีผู้สอบบัญชีทรัพย์สินของกองทุนซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

14.แต่งตั้งผู้ชำระบัญชีเมื่อเลิกโครงการโดยความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

15.จัดให้นายทะเบียนออกหนังสือรับรองสิทธิในการซื้อหน่วยลงทุน หนังสือยืนยันการเปลี่ยนแปลงการถือหน่วยลงทุน หนังสือยืนยันการขายคืนหน่วยลงทุน และหนังสือแสดงยอดคงเหลือหน่วยลงทุน ให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนและจัดให้มีและเก็บรักษาไว้ซึ่งทะเบียนของผู้ถือหน่วยลงทุน

16.ไม่กัยืมเงินในนามกองทุนหรือก่อภาระผูกพันใด ๆ แก่ทรัพย์สินของกองทุน

17.จัดทำหนังสือชี้ชวน รายงานประจำปีทุกรอบบัญชี ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

18.ปฏิบัติการอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ของกองทุนและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของผู้ถือหน่วยลงทุน

ข. สิทธิและหน้าที่ของผู้ดูแลผลประโยชน์

แนวคิดดั้งเดิมของการทำหน้าที่รับฝากทรัพย์สินของกองทุนเป็นหน้าที่ของผู้รับฝาก ตาม ประกาศนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการลงทุน แต่เมื่อพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดบทบาทของผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวให้เป็นไปในเชิงรุกมากขึ้น โดยให้มีอำนาจตรวจสอบการดำเนินการของบริษัทจัดการเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้ถือหน่วยลงทุนในฐานะ First Line Supervision และเรียกผู้ทำหน้าที่นั้นว่า “ผู้ดูแลผลประโยชน์” โดยผู้ดูแลประโยชน์นี้เกิดจากการทำสัญญาแต่งตั้งและว่าจ้างโดยบริษัทจัดการเองตามหลักเกณฑ์และภายใต้การอนุมัติของคณะกรรมการ ก.ล.ต.

ดังนั้น สิทธิและหน้าที่ของผู้ดูแลผลประโยชน์ตามสัญญาแต่งตั้งและตามบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนด จึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการกำกับดูแลบริษัทจัดการในชั้นต้น

สิทธิของผู้ดูแลผลประโยชน์

1. ได้รับค่าธรรมเนียม ตามอัตราที่กำหนดในสัญญาแต่งตั้งผู้ดูแลผลประโยชน์
2. บอกละเมิดสัญญาแต่งตั้งผู้ดูแลผลประโยชน์ ทั้งนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน กลต.

หน้าที่ของผู้ดูแลผลประโยชน์

1. ดูแล รับฝาก และเก็บรักษา ทรัพย์สินของโครงการ
2. จัดให้มีการรับมอบ เปลี่ยนแปลง จำหน่าย ส่งมอบ และโอนหลักทรัพย์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นทรัพย์สินของกองทุน ทั้งนี้เป็นไปตามคำสั่งของบริษัทจัดการ
3. ดูแลให้การเบิกทรัพย์สินของกองทุนเป็นไปตามที่ระบุไว้ในโครงการ
4. จ่ายเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของกองทุน ทั้งนี้ เป็นไปตามคำสั่งของบริษัทจัดการหลังจากที่ได้รับเอกสารครบถ้วนแล้ว
5. จ่ายเงินปันผลตามจำนวน วิธีการ และภายในระยะเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่งของบริษัทจัดการ
6. แจ้งและรายงานให้บริษัทจัดการทราบถึงรายละเอียดของสิทธิในการเข้าประชุมผู้ถือหุ้น รับเงินปันผลและดอกเบี้ย การจองหุ้นเพิ่มทุน การเปลี่ยนแปลงมูลค่าหุ้น และการเปลี่ยนแปลงอื่นใดที่มีผลต่อการถือครองหลักทรัพย์ของกองทุน โดยทันทีที่ผู้รับผลประโยชน์ได้รับข่าวเป็นลายลักษณ์อักษรจากตลาดหลักทรัพย์
7. จัดทำรายงานและบัญชีและจัดส่งให้แก่บริษัทจัดการ ซึ่งเอกสารดังต่อไปนี้
 - 7.1 รายงานผลการดำเนินงานตามคำสั่งของบริษัทจัดการที่เกี่ยวกับการรับและจำหน่ายหลักทรัพย์ การรับเงินปันผล ดอกเบี้ย และอื่น ๆ
 - 7.2 จัดทำบัญชีและรับรองความถูกต้องของทรัพย์สินของกองทุนที่ฝากไว้
 - 7.3 จัดทำรายงานเกี่ยวกับเงินสด และรายละเอียดการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ และมูลค่าหน่วยลงทุน

8. รับรองความถูกต้องในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สิน มูลค่าทรัพย์สินสุทธิ และมูลค่าหน่วยลงทุน

9. รับรองความถูกต้องในการแจ้งแก้ไขเพิ่มเติมจำนวน และมูลค่าหน่วยลงทุนที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกองทุน ณ วันทำการสุดท้ายของแต่ละเดือนต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ทุกเดือน

10. ดูแลให้บริษัทจัดปฏิบัติการให้เป็นไปตามโครงการ ภายใต้มาตรา 125 แห่งพ.ร.บ.หลักทรัพย์ ประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต. และประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. โดยเคร่งครัด หากพบว่าบริษัทจัดการกระทำหรืองดเว้นการกระทำจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน จะต้องทำรายงานและส่งให้สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ภายใน 15 วันนับแต่รู้ถึงเหตุการณ์ดังกล่าว

11. ดำเนินการฟ้องร้องบังคับคดีให้บริษัทจัดการปฏิบัติตามหน้าที่ของตน หรือฟ้องเรียกค่าเสียหายจากบริษัทจัดการเพื่อประโยชน์ของผู้ถือหน่วยลงทุน หรือเมื่อรับจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นให้เรียกจากทรัพย์สินของกองทุน

12. กรณีมีการยกเลิกโครงการหน้าที่ของผู้ดูแลผลประโยชน์จะสิ้นสุดเมื่อผู้ชำระบัญชีได้จดทะเบียนเลิกกองทุนต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. แล้ว

ค. สิทธิและหน้าที่ของนายทะเบียนหน่วยลงทุน

เนื่องจากหน่วยลงทุนอันได้แก่ ตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในกองทรัพย์สินของกองทุน เป็นหลักทรัพย์ประเภทหนึ่ง ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และมาตรา 125 (5) กำหนดให้ในการจัดการกองทุนรวมนั้น บริษัทจัดการจะต้องจัดให้มีนายทะเบียนผู้ถือหน่วยลงทุน เข้าทำหน้าที่ทางทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ทั้งนี้ เพื่อให้บรรดาตราสารทางทะเบียนอยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลภายนอกเพื่อป้องกันการนำเอกสารทางทะเบียนไปใช้ในทางมิชอบ

สิทธิของนายทะเบียนหน่วยลงทุน

1. ได้รับค่าธรรมเนียม ตามอัตราที่กำหนดในสัญญาแต่งตั้งนายทะเบียน
2. บอกละเลิกการเป็นนายทะเบียนตามที่ได้กำหนดในสัญญาแต่งตั้งนายทะเบียน

หน้าที่ของนายทะเบียนหน่วยลงทุน

1. ตรวจสอบและลงนามรับรองความครบถ้วนถูกต้องของใบคำขอเปิดบัญชี ใบคำสั่งซื้อ ใบคำสั่งขายหน่วยลงทุน และเอกสารประกอบอื่น ๆ
2. ดำเนินการส่งจ่ายเงินให้กับผู้ถือหน่วยลงทุนแทนบริษัทจัดการ ในกรณีที่เป็นการรับซื้อคืนหน่วยลงทุน
3. ทำการออกหรือยกเลิกการถือหน่วยลงทุนในสมุดทะเบียนเมื่อมีการซื้อหรือขายหน่วยลงทุนโดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันทำการ ถัดจากวันที่มีการซื้อหรือขายหน่วยลงทุนนั้น ๆ
4. ออกหนังสือรับรองสิทธิในหน่วยลงทุน เพื่อยืนยันการซื้อหรือขายหน่วยลงทุนให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้
5. เปลี่ยนแปลงรายละเอียดข้อมูลของผู้ถือหน่วยลงทุน เช่น ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ เป็นต้นเมื่อผู้ถือหน่วยลงทุนได้จัดทำเอกสารคำขอไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
6. คำนวณจำนวนเงินปันผลและภาษีหัก ณ ที่จ่าย ตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่บริษัทจัดการประกาศจ่าย รวมทั้งจัดพิมพ์/จัดส่งเช็คเงินปันผล และหนังสือรับรองหักภาษี ณ ที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน
7. จัดพิมพ์แบบแนบท้ายประกอบ แบบ ภงด. ในการนำเงินภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากเงินปันผลไปชำระต่อกรมสรรพากรแทนบริษัทจัดการ
8. ดำเนินการยื่นเรื่องต่อธนาคารแห่งประเทศไทยในการขออนุมัติส่งเงินปันผลให้กับผู้ถือหน่วยลงทุนที่อยู่ต่างประเทศ
9. จัดเก็บเอกสารต้นฉบับทั้งหมดที่จัดทำโดยผู้ถือหน่วยลงทุนแทนบริษัทจัดการ
10. ดำเนินการอื่น ๆ อันเป็นงานเกี่ยวกับงานนายทะเบียน เช่น การโอน การจำหน่าย การแจ้งอายัดหน่วยลงทุน เป็นต้น
11. ไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ อันเกี่ยวเนื่องทางธุรกิจของบริษัทจัดการ หรือกองทุน โดยมิได้รับอนุญาต เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามสัญญาหรือตามกฎหมาย

ง. สิทธิและหน้าที่ของตัวแทนสนับสนุนการขายและรับซื้อคืนหน่วยลงทุน

เช่นเดียวกับผู้ดูแลผลประโยชน์และนายทะเบียนหน่วยลงทุน ตัวแทนสนับสนุนการขายเกิดจากการทำสัญญาแต่งตั้งว่าจ้าง โดยบริษัทจัดการ ภายใต้ความเห็นชอบของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ให้ดำเนินการเป็นตัวแทนในการขายและรับซื้อคืนหน่วยลงทุนแทนบริษัทจัดการ ถือเป็นผู้นำหน้าที่ติดต่อกับผู้ลงทุนโดยตรง ดังนั้น นอกจากการปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งหนังสือชี้ชวนแล้ว ตัวแทนสนับสนุนการขายหน่วยลงทุนยังมีหน้าที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดด้วยเช่นกัน

สิทธิของตัวแทนสนับสนุนการขาย

1. ได้รับค่าธรรมเนียมการขายหน่วยลงทุน การรับซื้อคืนหน่วยลงทุน การสับเปลี่ยนการถือหน่วยลงทุน ตามอัตราที่กำหนดในหนังสือชี้ชวน
2. บอกละเลิงการเป็นตัวแทน ตามที่ได้กำหนดในสัญญาแต่งตั้งตัวแทนสนับสนุนการขาย

หน้าที่ของตัวแทนสนับสนุนการขายหน่วยลงทุน

1. แจกจ่ายหนังสือชี้ชวนของกองทุน ใบเปิดบัญชีผู้ถือหน่วยลงทุน ใบคำสั่งซื้อใบคำสั่งขายคืนหน่วยลงทุน ใบคำสั่งสับเปลี่ยนการถือหน่วยลงทุน
2. รับชำระเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนจากผู้สั่งซื้อ และชำระเงินค่าขายคืนหน่วยลงทุนให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนตามเงื่อนไขที่ระบุในหนังสือชี้ชวน
3. ส่งมอบหนังสือรับรองสิทธิในหน่วยลงทุน หนังสือยืนยันการสับเปลี่ยนการถือหน่วยลงทุน และหนังสือยืนยันการขายคืนหน่วยลงทุน
4. คืนเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนให้แก่ผู้ซื้อที่ไม่ได้รับการจัดสรรตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในโครงการ

จ. สิทธิและหน้าที่ของที่ปรึกษาการลงทุน

แม้ที่ปรึกษาการลงทุนจะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการลงทุน แต่คำแนะนำและการวิเคราะห์หลักทรัพย์ของที่ปรึกษาการลงทุนย่อมมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของบริษัทจัดการและผู้จัดการลงทุน ดังนั้น กรอบของการดำเนินการและสัญญาแต่งตั้งที่ปรึกษาการลงทุนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและความเห็นชอบของคณะกรรมการ ก.ล.ต. เช่นกัน

สิทธิของที่ปรึกษาการลงทุน

1. ได้รับค่าธรรมเนียมจากการให้คำปรึกษา วิเคราะห์ข้อมูล

หน้าที่ ของที่ปรึกษาการลงทุน

1. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์ หรือความเหมาะสมในการลงทุนเกี่ยวกับหลักทรัพย์
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจ ตลาดเงิน และตลาดทุนของทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ
3. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะอุตสาหกรรมโดยรวม และจำแนกตามหมวดธุรกิจของทั้งประเทศไทย และต่างประเทศ
4. รวบรวมข้อมูลอื่น ๆ ตามที่บริษัทจัดการต้องการ

จ. สิทธิและหน้าที่ของผู้ถือหุ้น

แม้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้มีบุคคลภายนอกเข้าทำหน้าที่เพื่อการตรวจสอบการทำงานของบริษัทจัดการ คือผู้ดูแลผลประโยชน์ โดยให้มีอำนาจตรวจสอบดูแลและรายงานให้แก่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ทราบก็ตาม แต่สิทธิของผู้ถือหุ้นลงทุนซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินในกองทุนที่แท้จริงในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของบริษัทจัดการนั้น ยังไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และมีอาจดำเนินการได้ในทางปฏิบัติ

สิทธิของผู้ถือหน่วยลงทุน

1. สิทธิในการขายคืนหน่วยลงทุนแก่บริษัทจัดการ (กรณีเป็นกองทุนเปิด) ไม่ว่าจะครบกำหนดอายุโครงการหรือไม่ หากเป็นกองทุนปิดผู้ถือหน่วยที่ประสงค์จะขายคืนหน่วยลงทุนสามารถขายคืนได้ในตลาดหลักทรัพย์

2. สิทธิในการรับเงินปันผลเมื่อโครงการมีกำไร

3. สิทธิในการแก้ไขเพิ่มเติมโครงการและวิธีการจัดการโครงการ โดยการลงมติเสียงข้างมากเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยลงทุนที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

4. สิทธิการได้รับหนังสือชี้ชวน

5. สิทธิการได้รับการเปิดเผยทรัพย์สินของโครงการ มูลค่าของหน่วยลงทุน (NAV)

หน้าที่ของผู้ถือหน่วย

1. ชำระค่าธรรมเนียมหรือเงินตอบแทนอื่นใดซึ่งบริษัทจัดการเรียกเก็บ

2. ชำระค่าหน่วยลงทุนด้วยตัวเงินเต็มราคา

3. เสียภาษีจากเงินปันผล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. พัฒนาการแห่งแนวคิดและหลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนของกฎหมายไทยในปัจจุบัน

นับตั้งแต่ธุรกิจกองทุนรวมเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ภายใต้ชื่อ "ธุรกิจการจัดการลงทุน" ซึ่งมีกฎหมายที่ใช้กำกับควบคุมคือประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการลงทุน ลงวันที่ 15 กันยายน 2519 และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับกับธุรกิจหลักทรัพย์ นั้น "ธุรกิจการจัดการลงทุน" อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยมาโดยตลอดจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2535 ได้มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับแก่ธุรกิจหลักทรัพย์โดยเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 พร้อมกันกับการให้คำนิยามและใช้คำว่า " การจัดการกองทุนรวม " ขึ้นเป็นครั้งแรกแทนธุรกิจการจัดการลงทุน และได้มีการโอนย้ายหน้าที่ในการกำกับดูแลกองทุนรวมให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลธุรกิจหลักทรัพย์โดยเฉพาะ คือ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งได้มีการรับแนวความคิด และพัฒนาหลักเกณฑ์ในการกำกับอย่างเป็นลำดับ

ปัจจุบันแนวคิดและหลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนของกฎหมายไทยมีดังนี้

5.1. การจดทะเบียน

การจดทะเบียนนับเป็นการควบคุมขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้ในการควบคุมกิจการที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม โดยพื้นฐานการจดทะเบียนจะเป็นการควบคุมให้ธุรกิจนั้นเข้าสู่ระบบการกำกับเมื่อเริ่มกิจการและจะเป็นการควบคุมการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกิจการเพื่อให้ทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นทุนจดทะเบียน กรรมการ และอื่น ๆ

5.2. การกำหนดคุณสมบัติ

การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกรรมของกองทุนรวมถือเป็นมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งของกลไกรัฐที่ใช้ควบคู่กับการจดทะเบียน กล่าวคือ เมื่อกำกับควบคุมกองทุนรวมให้เข้าสู่ระบบด้วยการจดทะเบียนแล้ว รัฐยังกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ของกองทุนรวม จะต้องมียุทธศาสตร์ที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ เนื่องจากลักษณะพิเศษของการดำเนินธุรกิจของกองทุนรวมที่จะต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญและจรรยาบรรณของผู้จัดการกองทุนรวมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ก็จะต้องเป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางการเงิน เช่น ผู้ดูแลผลประโยชน์ นายทะเบียนหน่วยลงทุน และตัวแทนสนับสนุนการขาย เป็นต้น

5.3. การเปิดเผยข้อมูล (Disclosure)

การกำหนดให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีความโปร่งใสโดยให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญ ๆ ให้แก่ผู้ลงทุน และทางการทราบถือเป็นแนวคิดหลักในการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ทุกประเภท แต่เดิมการบังคับให้มีการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นพื้นฐานทั่วไปให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนทราบ เช่นมูลค่าหน่วยลงทุน งบการเงิน และข้อมูลอันเป็นพื้นฐานอื่น ๆ ตามหนังสือชี้ชวนที่บริษัทจัดการจะต้องเผยแพร่แก่ผู้ถือหน่วยทราบ ที่แสดงถึงฐานะทางการเงินและผลการประกอบการเท่านั้น แต่ในปัจจุบันนี้การเปิดเผยข้อมูลได้รวมถึงความเสี่ยงในการลงทุนในกองทุนรวมด้วย ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ อน. 4/2542 เรื่อง แนวทางการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องความเสี่ยงของการลงทุนในกองทุนรวม ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2542 โดยกำหนดให้บริษัทจัดการจะต้องระบุประเภทหลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินที่กองทุนรวมจะลงทุนว่าหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินประเภทนั้น ๆ มีความเสี่ยงเช่นไรในการลงทุน เช่น ความเสี่ยงของรายได้ (income risk) ความเสี่ยงของตัวบริษัท (credit risk) และความเสี่ยงของตลาด (market risk) เป็นต้น

5.4. กองทรัพย์สินของกองทุนรวมมีสภาพเป็นนิติบุคคล

มีการกำหนดให้บริษัทจัดการเมื่อได้รับเงินจากการขายหน่วยลงทุนแล้วต้องจดทะเบียนกองทรัพย์สินดังกล่าวต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ โดยให้ถือว่ากองทรัพย์สินที่จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติเดียวกับบริษัทหลักทรัพย์นั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาในเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของกองทุนรวมในแต่ละโครงการที่มีบริษัทจัดการเดียวกันเป็นผู้จัดการลงทุน หากปรากฏว่าบริษัทจัดการมีปัญหาในการดำเนินการกองทุนใดกองทุนหนึ่งก็อาจส่งผลกระทบต่อกองทุนอื่น ๆ ที่มีได้มีปัญหาแต่อย่างใด เพราะแต่เดิมถือว่าเงินของกองทุนเป็นเพียงบัญชีหนึ่งของบริษัทจัดการเท่านั้น

5.5. การกำกับควบคุมเชิงโครงสร้างเพื่อก่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลย์ (Check & balance) โดยกำหนดให้มีผู้ดูแลผลประโยชน์

ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้มีการเปลี่ยนแนวคิดและบทบาทของบุคคลฝ่ายที่สามที่สำคัญในเชิงรุกมากขึ้น กล่าวคือ แต่เดิมบุคคลฝ่ายที่สามในกองทุนรวม คือผู้รับฝากทรัพย์สิน ที่บริษัทจัดการฝากไว้เท่านั้น ให้เป็นผู้ดูแลผลประโยชน์โดยมีหน้าที่ลักษณะเสมือนตัวแทนของผู้ถือหน่วยลงทุนในการตรวจสอบการจัดการกองทุนรวมของบริษัทจัดการด้านแรก (First Line Supervision) เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหน่วยลงทุนและป้องกันการกระทำอันมิชอบของบริษัทจัดการ

5.6. มีบทบัญญัติในเรื่องการป้องกันการขัดแย้งทางผลประโยชน์

นับแต่มีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มาตรา 126 (1) ได้บัญญัติห้ามมิให้บริษัทจัดการทำธุรกรรมใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ แต่ก็มีได้มีการประกาศหลักเกณฑ์ขึ้นเป็นแนวทางว่าการกระทำใด ๆ ที่ถือเป็นการขัดแย้งทางผลประโยชน์ขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2541 จึงได้มีการประกาศสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ ส.น. 44/2541 เรื่อง หลักเกณฑ์การทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541 ที่ห้ามมิให้บริษัทจัดการทำธุรกรรมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด

5.7 การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยองค์การกำกับดูแลภาคเอกชน (SRO)

เนื่องจากการบริหารงานและจัดการกองทุนรวมจะต้องเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ เพราะถือว่ากองทุนรวมเป็นการจัดการทรัพย์สินของผู้อื่นโดยอาศัยความรู้เชิงวิชาชีพโดยได้รับค่าธรรมเนียมเป็นผลตอบแทน ดังนั้น ความรู้ความสามารถของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ผู้จัดการกองทุน พนักงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีความรู้ความสามารถ อีกทั้งการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่งของตลาดทุน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมขีดความรู้และการยกระดับความรู้ของบุคคลเหล่านี้ และนอกจากความรู้แล้ว สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่ง คือ จรรยาบรรณของผู้ที่เกี่ยวข้องเพราะถือว่าการที่ผู้ลงทุนได้เข้าซื้อหน่วยลงทุนได้ให้ความไว้วางใจในการบริหารเงินแทนตน เป็นความสัมพันธ์โดยอาศัยความเชื่อถือ (Fiduciary Relationship) ดังนั้น บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องมีความซื่อสัตย์และรักษาผลประโยชน์ของผู้ลงทุน

แต่เนื่องจากข้อจำกัดของรัฐที่อาจทำให้การกำกับไม่สามารถทำได้โดยคล่องตัว จึงมีการจัดตั้งองค์กรเอกชนขึ้นมาในรูปแบบของคกรวิชาชีพขึ้นมา โดยให้มีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ในการควบคุมสมาชิกในเรื่องดังกล่าว ซึ่งในส่วนของกองทุนรวมคือ สมาคมบริษัทจัดการลงทุน (Association of Investment Management Companies : AIMC) ให้เป็นผู้ดูแลสมาชิกที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เรื่องมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณที่สมาคมกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. แต่ยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้น เพราะสมาคมบริษัทจัดการลงทุนเองยังไม่มีอำนาจบังคับ (enforcement) สมาชิกเท่าที่ควร

5.8 การควบคุมการโฆษณา

ในการจำหน่ายหน่วยลงทุนแก่ผู้ลงทุนรายย่อย ซึ่งอาจไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอในการลงทุนประกอบกับความรุนแรงของการแข่งขันของธุรกิจกองทุนรวม อาจทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจำหน่ายหน่วยลงทุนมีการโฆษณาอย่างไร้ขอบเขตโดยมิได้คำนึงว่ากองทุนรวมเป็นการลงทุนประเภทหนึ่ง ซึ่งย่อมต้องมีความเสี่ยงในการประสบภาวะขาดทุนได้ ดังนั้น การกำกับดูแลกองทุนรวมในปัจจุบันจึงครอบคลุมถึงการโฆษณาเพื่อการจำหน่ายหน่วยลงทุนด้วยการโฆษณาจะต้องไม่ขัดกับโครงการที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และต้องไม่มีข้อความที่เกินจริงหรืออาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ นอกจากนี้จะต้องมีข้อความอันเป็นคำเตือนแก่นักลงทุนในลักษณะที่ว่า "การลงทุนในกองทุนรวมย่อมมีความเสี่ยงควบคู่ไปกับผลตอบแทน"